

TÜRKİYE'DE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÇEVRE SORUNLARI ALGISI 2021

İklim Haber Hakkında

İklim Haber, iklim bilimi, iklim politikaları ve iklim ekonomisi hakkında en güncel gelişmeleri paylaşan bir haber sitesidir. İklim Haber, tarafsız ve veri odaklı haberler yayınlar. Bu şekilde, iklim değişikliğini, bilimsel, ekonomik ve politik boyutları ile ele almaya odaklanarak, doğru ve tarafsız bilgiyi yaygınlaştırmayı amaçlar.

İklim Haber, EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti. tarafından kurulmuş kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. Türkiye'de bilimsel temellerde yürütülen iklim değişikliği tartışmalarına katkı sunmak amacıyla kurulmuştur.

iklimhaber.org

KONDA Araştırma Hakkında

KONDA bir araştırma ve danışmanlık şirketi olarak en temelde bilgi üreten ve bu bilgiyi ihtiyaca yönelik olarak yorumlarıyla anlamlandıran bir kuruluştur.

Tarhan Erdem'in 1986 yılında kurduğu KONDA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi 36 yıldır araştırmalar aracılığıyla Türkiye toplumunu anlamaya, anlatmaya ve böylece anlaşılır kılmaya çalışıyor.

Toplumun değişen dinamiklerini gözlemleyip, bu değişimlerle ilgili analizler yapıyor. Sadece var olan durumu değerlendirmekle kalmayıp toplumsal dalgaların ne yöne doğru hareket edeceğine dair öngörüler ortaya koyuyor. KONDA'nın analizleri ve öngörülerini özel veya kamu her türlü ölçekte kurumun stratejilerini belirlemede ve toplumsal bir temele oturtmasına katkı sağlıyor.

Yazarlar:

Barış Doğru (EKIOQ – İklim Haber), Bulut Bağatır (İklim Haber), Ali Karakaş (KONDA Araştırma),

Şubat 2022

GİRİŞ

İklim Haber olarak KONDA Araştırma ve Danışmanlık ile birlikte 2018, 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de iklim değişikliği algısı üzerine yaptığımız araştırmaların devamı niteliğindeki “Türkiye’de İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları Algısı 2021” araştırması yine sürpriz ve birçok ders çıkarılabilecek sonuçlar ortaya çıkardı. Bundan önceki üç çalışmamız ile Türkiye toplumunun önemli çoğunluğu için, politik ve sosyoekonomik durumlarından bağımsız olarak, iklim krizinin endişe verici bir sorun olduğunu ortaya koymuştuk.

İklim Haber ve KONDA Araştırma ve Danışmanlık, bu yıl da, her yıl derinleşen iklim krizi ile ilgili toplumun ne düşündüğüne dair algıyı ölçmek için ortak bir çalışma gerçekleştirdi. 2021 yılı için sorularımızı hazırlarken, Türkiye’nin iklim krizine dair eylemlerini, devam eden COVID-19 krizini, pandemi sonrasındaki ekonomik iyileşmenin nasıl sağlanabileceği konusunu, son bir yılda iyice şiddetlenen aşırı hava olaylarını ve iklim kriziyle ilgili ülkemizde ve dünyada yapılan araştırmaları kapsayan bir çerçeve kurmayı hedefledik.

“Türkiye’de İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları Algısı 2021” bu kapsamda, pandemi gibi tüm hayatımızı etkileyen bir krizle birlikte Türkiye’de iklim krizinin etkilerinin, durumun aciliyetinin ve iklim eylemi alanında gösterilen çabaların nasıl algılandığını anlamayı amaçlıyor.

Bu dönemde pandemi hızını kaybetmese de iklim eyleminin bir önceki seneye kıyasla hem Türkiye’de hem dünyada hızlandığına dair çeşitli gelişmelere şahitlik ettik. Türkiye, Paris Anlaşması’nı imzalamasından altı sene sonra geçtiğimiz Eylül ayındaki BM Genel Kurulu’nda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın anlaşmanın onaylanacağını duyurmasıyla küresel ısınmayı sanayi öncesi döneme kıyasla 1.5 derecede sınırlandırmayı amaçlayan mutabakata taraf oldu. Hızlı bir şekilde anlaşmayı meclise getiren ve onaylayan Türkiye, bunun yanı sıra 2053’e kadar karbon nötr olma hedefini de duyurdu.

Bunların yanı sıra küresel planda da önemli gelişmeler yaşandı. Pandemi nedeniyle ertelenen 26. Taraflar Konferansı (COP26) Glasgow’da yüz yüze gerçekleştirildi. Glasgow İklim Paketi olarak da adlandırılan zirvenin sonuç metnindeki en önemli vurgu ise, bilimin yol göstericiliği ve [1,5 derece](#) güvenli ısınma sınırı hedefi oldu. Anlaşma ilk kez, insan kaynaklı küresel ısınmanın en büyük itici gücü olan fosil yakıtları açıkça hedef aldı, hükümetlerden emisyon kesintilerini hızlandırmalarını istedi ve iklim değişikliği

ile mücadele eden yoksul ülkeler için daha fazla para sözü verdi.

Geçtiğimiz Ağustos ayında yayımlanan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’nin (IPCC) [6. Değerlendirme Raporu](#) da şimdiye kadarki en sert uyarısında bulunurken, büyük iklim değişikliklerinin kaçınılmaz ve geri döndürülemez olduğunu belirtti. Türkiye’nin bu yaz yaşadığı orman yangınları ve sel felaketlerinde görüldüğü ve 6. Değerlendirme Raporu’nda ve 1.5 Derece Özel Raporu’nda belirtildiği üzere, önümüzdeki 10 yılda seragazlarında yalnızca hızlı ve ciddi azaltımlar bir iklim felaketini önleyebilir.

İklim eylemi talebi ise çevrimiçi ortamlardan tekrar sokaklara taşındı. Liderlerin her ne kadar “bilimi dinleyin” çağrılarına güçlü bir şekilde yanıt verdiğini söylemek mümkün olmasa da bu haklı talep gün geçtikçe daha fazla insan tarafından seslendiriliyor. Türkiye’den gençler ise, Paris Anlaşması’nın onaylanmasının ardından “kömürden çıkış” adımının hızlı bir şekilde atılmasına adına sokaklara çıkarken, aynı zamanda çevrimiçi kampanyalar da düzenlediler.

Yaşananlar doğrultusunda, “Türkiye’de İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları Algısı 2021” araştırması kapsamında; iklim krizinin neden olduğu endişeye, iklim krizi ve COVID-19’un yarattığı tahribatla kıyaslanmasına, pandemi sonrasındaki ekonomik iyileşme tercihlerine, iklim değişikliğinin sebeplerine ve Türkiye’deki etkilerine, orman yangınlarının sebebine, Paris Anlaşması’na ve 2053 karbon nötr hedefine dair sorular yöneltmeyi uygun bulduk.

Bu amaçlar çerçevesinde, Türkiye’nin 31 ilinin merkez dahil 117 ilçesine bağlı 186 mahalle ve köyünde 3634 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşülerek, 9 soru yöneltildi. Verilen yanıtlar, siyasi ve toplumsal tercihler ve eğilimlere dair soruların yanıtlarıyla eşleştirildi. Her bir mahallede gerçekleştirilen 18 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulandı. Araştırma, KONDA Araştırma ve Danışmanlık’ın ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 24 Haziran 2018 genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırladığı örnekleme yürütüldü. Türkiye’nin 15 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanan bu örnekleme, araştırmanın bulgularının hata payı, %95 güven aralığında +/- 1,7, %99 güven aralığında % +/- 2,3’tür. Anket kapsamında, European Perceptions of Climate Change 2017 adlı araştırma ile European Social Survey’in 2017 yılında 18 Avrupa ülkesinde yaptığı çalışmadan da faydalanıldı.

YÖNETİCİ ÖZETİ

İklim krizinin etkilerini tüm dünya her geçen gün daha da şiddetli bir şekilde yaşıyor. Türkiye’nin güneybatısını 28 Temmuz’dan itibaren etkisi altına alan yangınlarda da 254 bin futbol sahası (181 bin 393 hektar) kadar alan yanarken sekiz kişi hayatını kaybetmişti. 28 Temmuz - 12 Ağustos tarihleri arasında, sadece Muğla ve Antalya’da yanan ormanlık alan yaklaşık 124 bin hektar. Yine aynı tarihlerde Batı Karadeniz bölümünde aşırı yağış sonucu meydana gelen sel, su baskını ve heyelanlar etkili olmuş; Kastamonu, Sinop ve Bartın illerini etkileyen sellerde resmi rakamlara göre toplam 82 kişi hayatını kaybetmiş, 228 kişi ise yaralanmıştı. Küresel profesyonel hizmetler firması Aon’un son verilerine göre sadece 2021’de aşırı hava olaylarının tüm dünyadaki maliyeti 329 milyar doları bulurken, insanlığın kendi yarattığı bu krize karşı cevap verebilecek süresi ise hızla azalıyor.

Hazırlıkları üç yıl süren IPCC 6. Değerlendirme Raporu’na göre Türkiye’nin içinde bulunduğu Akdeniz bölgesinde ortalama sıcaklıklar, aşırı sıcaklıklar, hidrolojik ve ekolojik kuraklık artarken, ortalama yağışlar ise azalıyor. Kıyı bölgelerde daha fazla sel ve erozyon olması bekleniyor. Ayrıca rapor Akdeniz bölgesindeki ormanlık alanlarda, yangının çıkmasına uygun hava koşullarının artacağını da hesaplıyor. Rapor, başta fosil yakıtların kullanımı

kaynaklı emisyonların hemen kontrol altına alınmadığı takdirde gezegen için kasvetli bir resim çiziyor.

IPCC 6. Değerlendirme Raporu’nda ve yine IPCC’nin önceki raporlarında ortaya konulan endişe verici gidişatı belirlemek adına 2021, iklim eylemi kapsamında önemli bir yıldır. ABD’nin 2050’de ve her ne kadar geç bir tarih olsa da Çin’in 2060’ta ve Hindistan’ın 2070’te karbon nötr olacağını açıklamaları bu anlamda kritik kararlar olarak okunabilir. Yine Çin’in yurtdışında kömür yatırımlarını sübvansane etmeyeceğini açıklaması da Türkiye’nin de dahil olduğu Çin’den kömür yatırımı bekleyen ülke grubunu etkileyecek ve kömür yatırım kararlarını gözden geçirmeye mecbur bırakacak. Türkiye’nin Paris Anlaşması’nı onaylaması ve 2053 karbon nötr hedefini belirlemesi ise bizim açımızdan gecikmiş ancak değerli bir eylem olarak görülüyor.

Ülkelerin Paris Anlaşması’nın 1.5 derece hedefini tutturabilmesi adına 2030 yılına kadar karbondioksit emisyonlarını 2010 seviyelerine göre %45 oranında azaltmaları gerekiyor. Ancak mevcut planlar çerçevesinde emisyonların 2030’a kadar yaklaşık %14 artacağı tahmin ediliyor. Pandemi nedeniyle ertelenen COP26 da bu anlamda beklenen başarıyı sağlayamadı. Ancak küresel

Fotoğraf: Pexels-Markus Spiske

ısınmanın 1.5 derecede sınırlandırılması ve kömür kullanımının azaltılması ve verimsiz fosil yakıt sübvansiyonlarının yavaş yavaş sonlandırılması ifadelerinin vurgulanması önemli çıktılar olarak kayıtlara geçti.

"Türkiye’de İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları Algısı 2021" araştırması, giderek derinleşen iklim krizinin Türkiye’deki etkilerine, ülkemizde iklim değişikliğine karşı gösterilen çabaların nasıl algılandığına, bu çabaların bilinirliğine ve yine bu kapsamda neler yapılması gerektiğine odaklanıyor. İklim Haber ve KONDA Araştırma ile yürütülen bu anket çalışması çerçevesinde, Türkiye’nin 31 iline bağlı 117 ilçenin 186 mahalle ve köyünde 3634 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşmelerde iklim değişikliği konusunda 9 soru soruldu ve bu soruların yanıtları, diğer siyasi ve toplumsal tercihler ve eğilimlere ilişkin yanıtlarla karşılaştırıldı.

İklim Krizi Konusunda Bilinç Artsa da Paris Anlaşması Anlaşılmadı

İklim değişikliği konusu Paris Anlaşması’nın onaylanması ve Cumhurbaşkanı’nın 2053 yılını hedef gösterdiği net sıfır emisyon

Son dönemde görülen sel, fırtına, aşırı sıcaklık ve kuraklık gibi olayların yaşanmasında iklim değişikliğinin rolünün olduğuna dair inançta artış görüyoruz. Dolayısıyla iklim krizi konusundaki bilinç seviyesi daha da artmış durumda denebilir.

açıklamasıyla tekrar gündeme geldi. Bu gelişmeler dair görüşleri ele almadan önce iklim değişikliğine dair genel fikirleri ele alacak olursak bu konuda toplumun genelinin hâlâ oldukça endişeli olduğunu ve bu değişikliğin gerek insan faaliyetlerinin sonucu olduğu gerek koronavirüsten daha büyük tahribata yol açacağı görüşlerinin yaygınlaştığını tespit edebiliyoruz.

Ayrıca son dönemde görülen sel, fırtına, aşırı sıcaklık ve kuraklık gibi olayların yaşanmasında iklim değişikliğinin rolünün olduğuna dair inançta da artış görüyoruz. Dolayısıyla iklim krizi konusundaki bilinç seviyesi daha da artmış durumda denebilir.

Orman Yangınlarının Sebebi: İktidar Seçmenine Göre Terör, Muhalif Seçmene Göre İmara Açma İsteği

Yazın uzun süre devam eden ve kamuoyunda çok tartışılan orman yangınlarının sebebini sorduğumuzda ise iklim değişikliği (%14) ilk akla gelen sebeplerden biri olmadı. Sebep olarak en çok terör faaliyetleri (%36), bu alanların imara açılmak istenmesi (%27) ve dikkatsizlik ve ihmal (%20) dile getirilirken cevapların siyasi açıdan ciddi oranda kutuplaştığı görülüyor. İktidar seçmeni terör faaliyeti, muhalif taraf ise imara açılma konusunu işaret ediyor. İklim değişikliği cevabı ancak iklime dair endişe arttıkça daha fazla işaret edilen bir konu oluyor.

Ekonomik toparlanma için toplum en çok tarım, ardından gıda, enerji, finans sektörlerine yatırım yapılması gerektiğini düşünüyor. Sıralamada bunlardan sonra gelen temiz enerji cevabını verenler iklim değişikliğinin insan faaliyetlerinden kaynaklandığını, inşaat ve otomotiv cevabı verenler de doğal bir süreç olduğunu söylemeye daha eğilimliler.

İklim Değişikliğine Karşı Harekete Geçme Talebi Arttı

Araştırmada görüştüğümüz kişiler iklim değişikliğine karşı ne yapılması gerektiğine dair sunduğumuz tüm olası çözümleri geçen yıla kıyasla beş ila 10 puan daha yüksek oranlarda söylediler. Her zaman en çok tercih edilen yeşil alanı korumanın yanı sıra ulaşımdan kaynaklanan zararların azaltılması, enerji verimliliğinin artması, termik santrallerin kapatılması ve uluslararası anlaşmalara uyulması gibi çözümlerin hepsine daha fazla işaret edilmesi harekete geçilmesi talebinin arttığını gösteriyor. Yurttaşların siyasi görüşlerine göre farklar olsa da taleplerin sıralaması aynı.

Fotoğraf: Pexels-Pixabay

Net Sıfır Emisyon Hedefi Bilinmiyor

Görüştüğümüz kişiler iklim değişikliği ve olası çözümleri konusunda yüksek oranlarda fikir belirtse de, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 2053 yılında net sıfır emisyonu ulaşma hedefi konusundaki açıklamaları hakkında bilgi sahibi olanların oranı sadece %17. Yine de yurttaşların %36’sı net sıfır emisyon hedefini desteklediğini belirtiyor.

Toplumun çoğunluğu bu anlaşma konusunda fikir sahibi değil: Sadece %25’lik bir kesim anlaşma hakkında bilgisi olduğunu söylerken, %24 ise mecliste onaylandığını bildiğini ifade ediyor. Yine de toplumun %52’si meclisin bu kararını destekliyor.

Anlaşma hakkında bilgisi olanlar, hem mecliste onaylandığını çok daha yüksek oranlarda biliyorlar, hem de kararı daha fazla destekliyorlar. Anlaşmayı bilinçli bir şekilde destekleyenler; hem anlaşma hakkında bilgisi olan, hem mecliste onaylandığını bilen, hem de meclisinin kararını destekleyenler toplumun %14’ünü oluşturuyor. Halbuki tersi şekilde anlaşma hakkında fikir sahibi olmayan ve meclis kararını bilmemesine rağmen kararı onaylamayanlar %30’luk bir kesimi oluşturuyor.

Anlaşmaya Destek İklim Krizine Bakışla Tutarlı Görünmüyor

Bu kafa karışıklığı ve bilgi eksikliği, yurttaşlar arasında kafa karışıklığına yol açmış durumda: İklim krizi konusunda bilinci en düşük

Anlaşmayı bilinçli bir şekilde destekleyenler; hem anlaşma hakkında bilgisi olan, hem mecliste onaylandığını bilen, hem de meclisinin kararını destekleyenler toplumun sadece %14’ünü oluşturuyor.

olan Ak Parti ve MHP seçmenleri meclisin kararını en fazla destekleyenler arasında yer alıyorlar.

Tüm bu sonuçlar bir arada değerlendirildiğinde, Türkiye halkının iklim ve çevre konuları hakkında yüksek bir farkındalığa ve ilgiye sahip olduğunu söylemek mümkün. İklim krizinin, sayısı artan aşırı hava olaylarıyla birlikte gittikçe büyüyen bir kriz olduğunun farkında olan önemli bir toplumsal kesim, iklim krizinin insan faaliyetlerinin bir sonucu olduğunu da biliyor. Aynı toplumsal kesim, iklim krizini pandeminin yarattığı krizden bile daha önemli buluyor, pandemi sonrası ekonomiyi kalkındırmak için yeşil ekonomi seçeneklerini tercih ediyor. Son yıllarda artan çevre bilinci ve farkındalığıyla birlikte daha temiz, daha yeşil bir ülke talebinde bulunan insanların sayısı gittikçe artıyor. Ancak yine de Paris Anlaşması ve karbon nötr hedefi gibi konularda toplumun bir kutuplaşma ve kafa karışıklığı içerisinde olduğu görülüyor. Yine bunun yanı sıra orman yangınlarında da bu kutuplaşmayı görebiliyoruz.

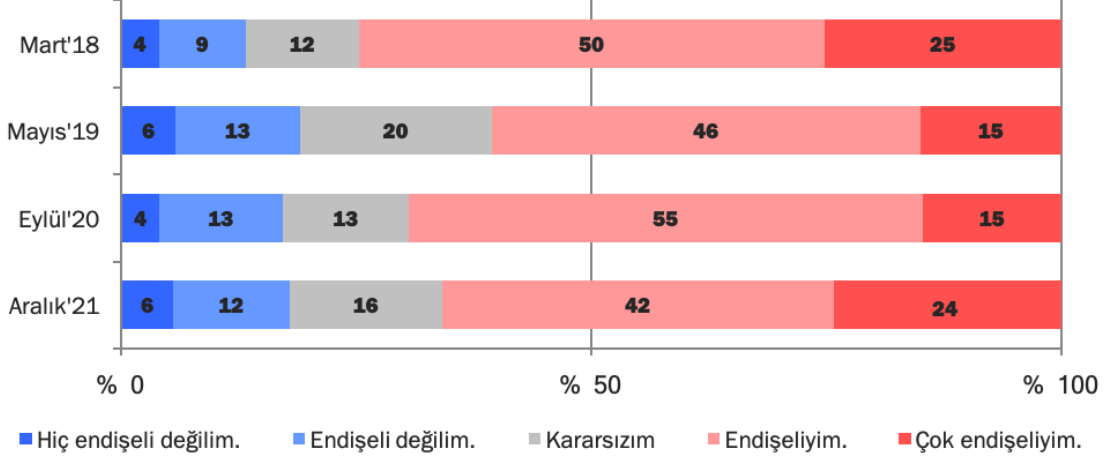
“Türkiye’de İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları Algısı 2021” Temel Sonuçlar

İklim Haber olarak KONDA Araştırma ve Danışmanlık ile birlikte 2018, 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye’de iklim değişikliği algısı üzerine yaptığımız araştırmaların devamı niteliğindeki “Türkiye’de İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları Algısı 2021” araştırması şaşırtıcı sonuçlar ortaya koydu. Pandemiyle beraber aşırı hava olaylarının etkisini şiddetli bir şekilde yaşadığımız bu dönemde araştırma, iklim değişikliği algısı konusunda Türkiye toplumunda önemli gelişmeler yaşandığını gözler önüne serdi.

Toplumun %66’sı İklim Değişikliği Nedeniyle Endişeli

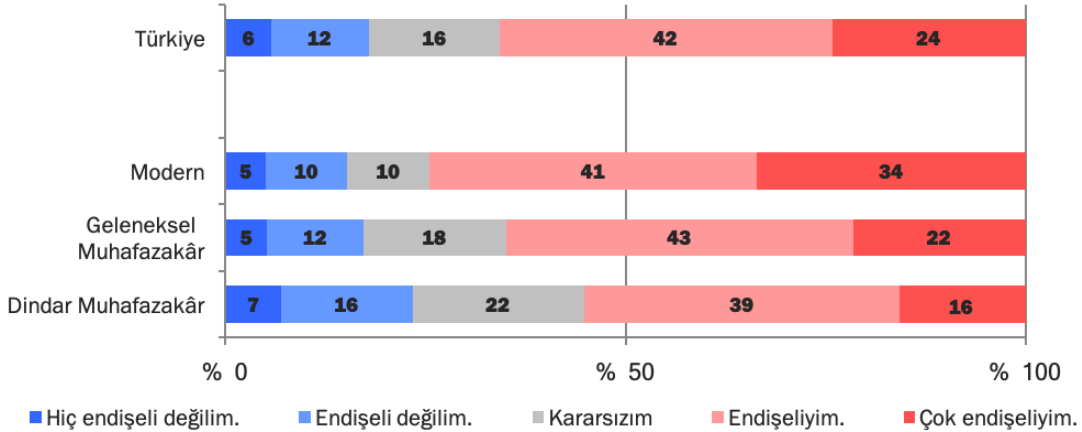
İklim değişikliği konusunda endişeli misiniz? Ne kadar endişelisiniz?

Geçtiğimiz üç yıl art arda yöneltilen “iklim değişikliği konusunda endişeli misiniz? Ne kadar endişelisiniz?” sorusu bu yıl da tekrarlandı ve geçtiğimiz araştırmalarla paralel sonuçlar ortaya çıktı. Ankete katılanların %24’ü “Çok endişeliyim” cevabını verirken, “Endişeliyim” diyenlerin oranı ise %42. “Endişeliyim” ve “Çok En-

dişeliyim” diyenlerin toplamı %66’yı bulurken geçtiğimiz yıl yapılan ankete kıyasla %4’lük bir düşüş görüyoruz. “Endişeli değilim” veya “Hiç endişeli değilim” diyenler ise %18’de kalıyor. Sonuçlar, halkın büyük çoğunluğunun iklim değişikliğinden ötürü kaygı duyduğunu gösteriyor.

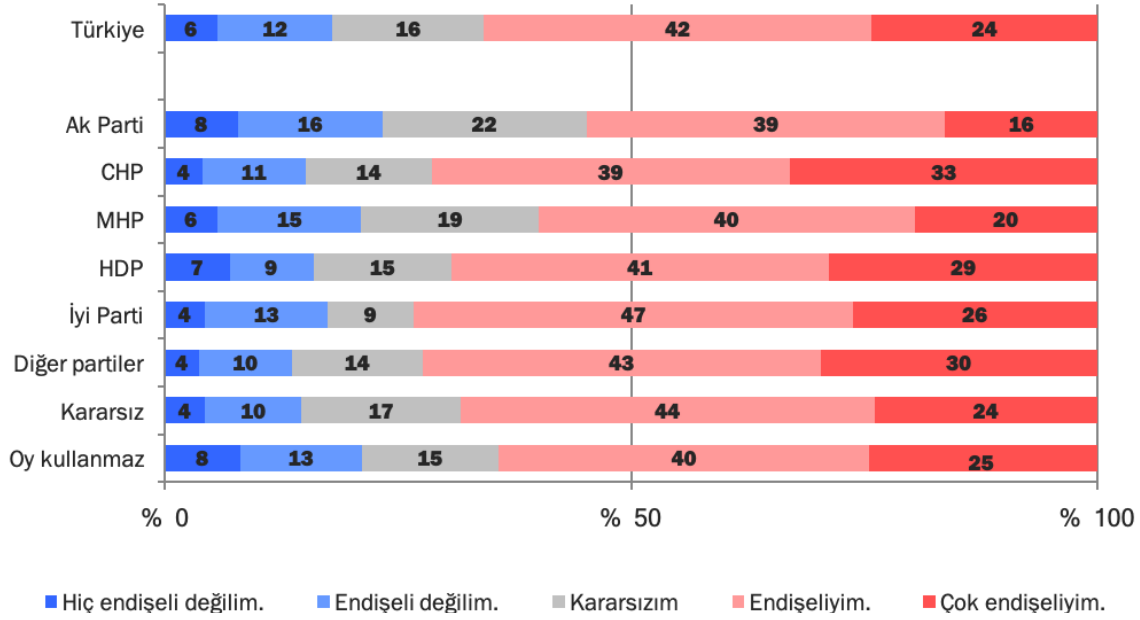
Hayat tarzlarına göre iklim değişikliği konusundaki endişe

Hayat tarzı kümeleri üzerinden baktığımızda, modernleşme arttıkça iklim değişikliğinin oluşturduğu kaygı buna paralel olarak artıyor. Modernler içerisinde endişeli olanların oranı %75. Ancak

“en az endişeye sahip” küme olan Dindar Muhafazakârların dahi yarısından çoğu bu konu hakkında endişeli.

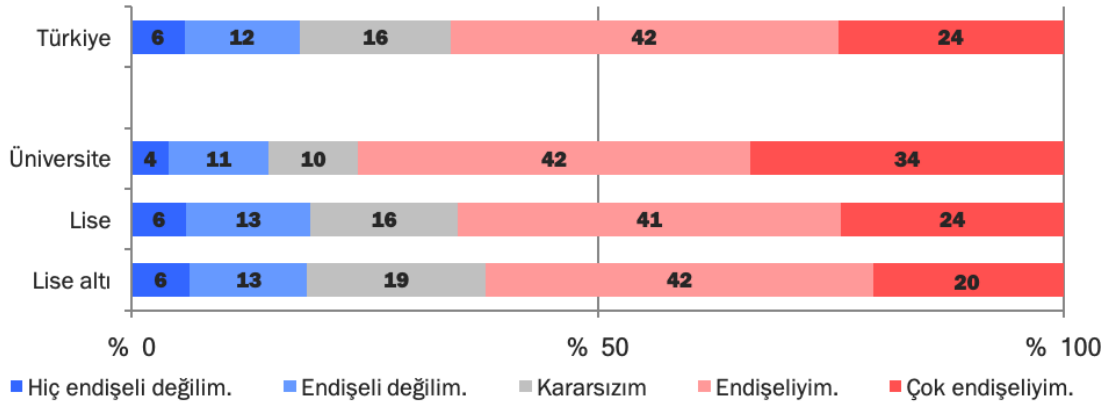
İklim değişikliği konusunda endişeli misiniz? Ne kadar endişelisiniz?

Parti seçmenlerinin iklim değişikliği üzerine düşüncelerine bakarsak, muhalefet partileri seçmenlerinin bu konuda daha endişeli olduğunu görebiliyoruz. Ak Parti seçmenleri içerisinde “Çok endişeliyim”

veya “Endişeliyim” cevabını verenler %55 seviyesinde. Kararsız olanlarla birlikte düşündüğümüzde seçmen kümeleri arasında en az endişeye sahip küme, Ak Parti seçmenleri oluyor.

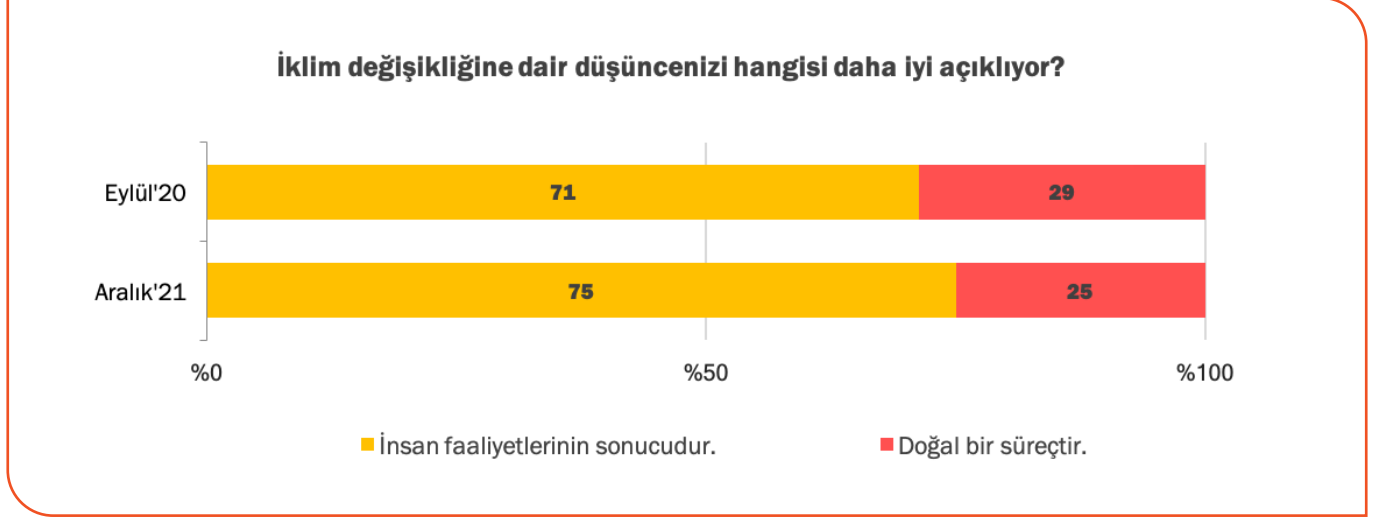
İklim değişikliği konusunda endişeli misiniz? Ne kadar endişelisiniz?

Araştırmaya göre, eğitim seviyesi arttıkça endişelenme durumunun arttığı görülüyor. Üniversite mezunlarının %76’sı, lise me-

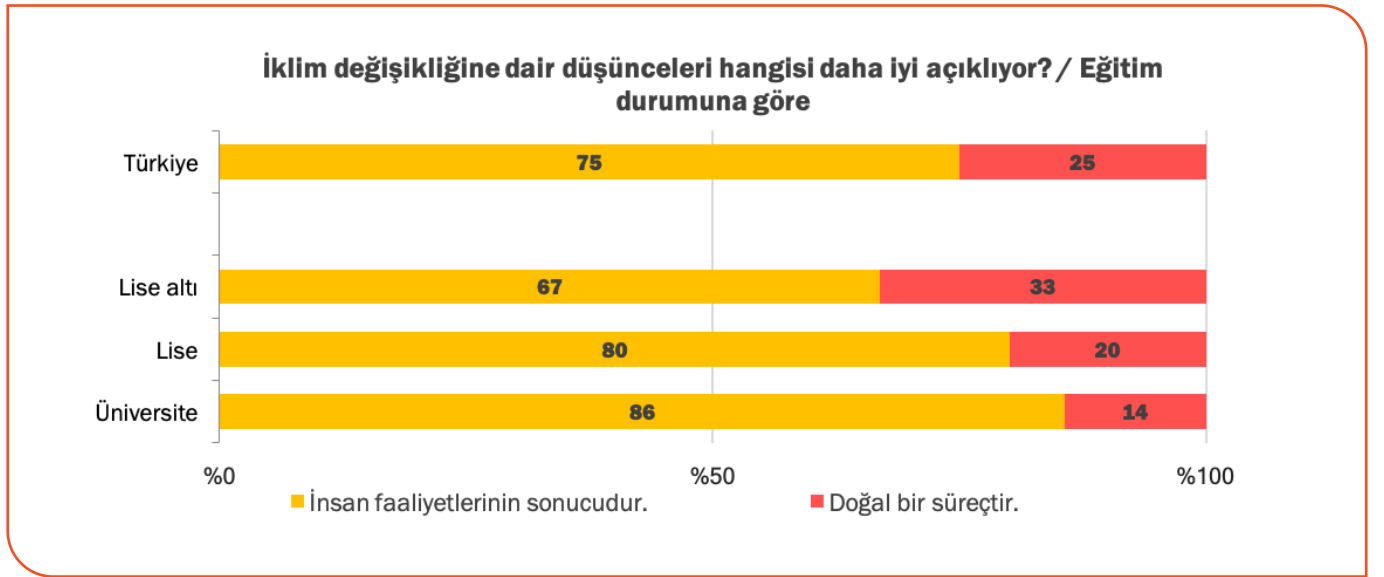
zunlarının %65’i ve daha düşük eğitim seviyesine sahip olanların %62’si iklim değişikliğinden dolayı endişeli.

Toplumun %75’i İklim Krizinin İnsan Faaliyetlerinin Bir Sonucu Olduğunu Düşünüyor

Katılımcılara ikinci kez yöneltilen ve iklim değişikliğinin temel nedenine dair insanların ne düşündüğünü anlamaya çalışan “İklim değişikliğine dair düşüncenizi şimdi okuyacaklarımdan hangisi daha iyi açıklıyor?” sorusunu, katılımcıların %75’i “İnsan faali-

yetlerinin sonucudur” şeklinde yanıtlarken, %25’i ise “Doğal bir süreçtir” şeklinde cevaplıyor. Geçtiğimiz yıl katılımcıların %71,4 iklim krizinin insan faaliyeti sonucu olduğunu düşünüyordu.

Eğitim düzeyi arttıkça iklim değişikliğinin insan faaliyetleri sonucu ortaya çıktığını düşünenlerin oranı artıyor. Üniversite mezunları içerisinde, bu durumun doğal bir süreç olduğunu düşünenler %14,

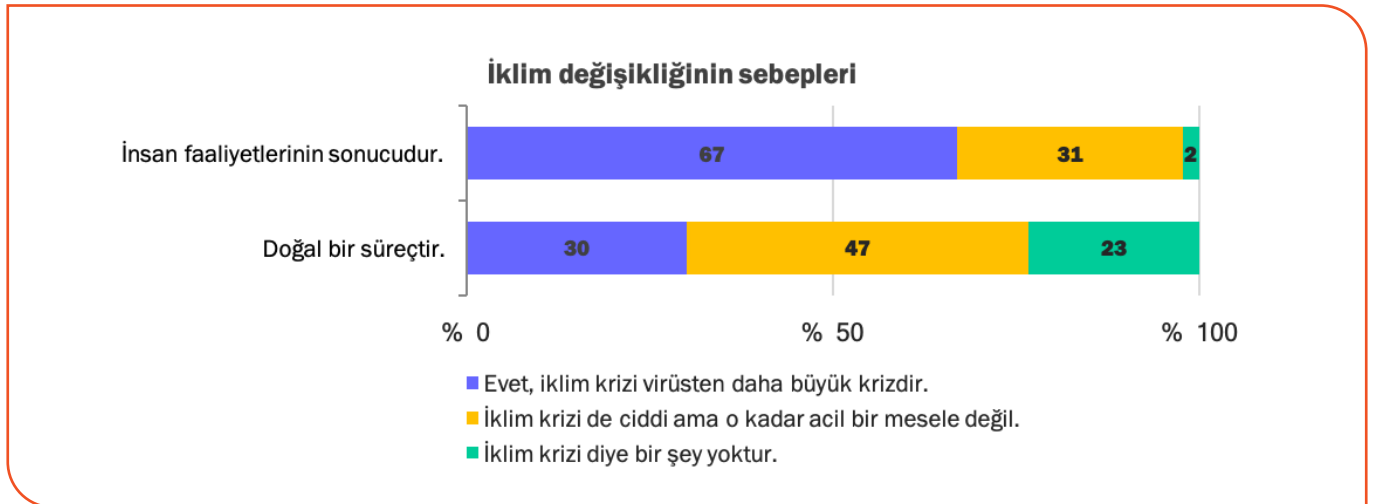
lise mezunları arasında %20, daha düşük eğitimlilerde ise bu oran %33 seviyesinde.

İklim Krizi Koronavirüsten Daha Büyük Bir Tehdit

İklim krizi yıllardır varlığını şiddetlendirerek devam ettirirken, gündemde daha fazla yer almaya başladı. Koronavirüsün yarattığı kriz de 2020 yılı başından itibaren gündemimizin büyük bir kısmını oluşturuyor. Ankete katılanların %58'i iklim krizinin pandemiden daha büyük bir kriz olduğunu ve daha büyük bir tahribata yol açacağını söylüyor. %35'i iklim krizinin ciddi ama koronavirüs krizi kadar acil olmadığını beyan ediyor. %7'si ise

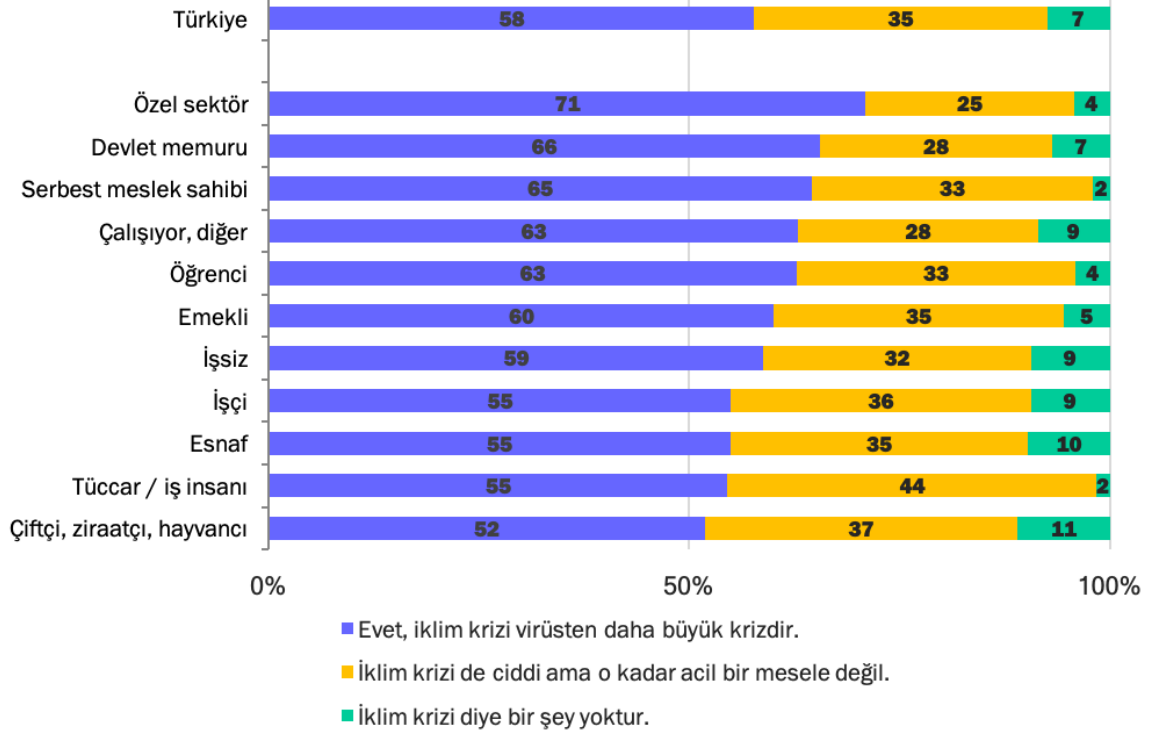
iklim krizi diye bir şey olmadığını ifade ediyor. 2020'deki araştırma sonuçlarını (%6,5) kıyaslayacak olursak, krizin olmadığını savunanların neredeyse aynı oranda kaldığını görüyoruz. Pandeminin daha güncel ve çok konuşulduğu zamana göre, iklim krizinin daha büyük bir kriz olduğunu savunanların arttığını da söyleyebiliriz.

İklim değişikliğinin insan faaliyetlerinin sonucu olarak ortaya çıktığını düşünenler, %67 oranında iklim krizinin daha büyük bir kriz olduğunu savunuyorlar. Acil bir mesele olmadığını düşünenlerin oranı ise %31. İklim krizinin doğal bir süreç sonrasında ortaya çıktığını düşünenlerin %47'si aynı zamanda iklim krizinin acil bir

mesele olmadığını da savunuyor. Yine doğal bir sürecin sonucu olduğunu düşünenlerin sadece %30'u iklim krizinin virüsten daha büyük bir kriz olduğunu düşünüyor. Bu grup içerisinde iklim krizinin olmadığını düşünenler ise %23.

Çalışma durumuna göre iklim değişikliğinin sebepleri

Görüşülen kişilerin meslek gruplarına göre verdikleri cevaplara bakacak olursak iklim krizinin olmadığını en yüksek oranda düşünen meslek grubunun %11 ile çiftçiler, ziraatçılar ve hayvancılar olduğunu görüyoruz. Tüccar ve iş insanı grubu, %44'lük bir oran

ile, iklim krizinin koronavirüs krizine göre ikinci planda kalacağını söyleyen en büyük kitleye sahip. İklim krizinin daha büyük bir kriz olduğunu söyleyen en büyük kitle ise %71 ile özel sektör çalışanları.

2021 İklim Değişikliği Araştırmasının Gösterdikleri

YAZI: Bekir Ağır, KONDA Araştırma Genel Müdürü

Aralık 2021’de İklim Haber için KONDA Araştırma tarafından gerçekleştirilen iklim değişikliği araştırması bulguları bir yandan toplumsal değişime diğer yandan da değişmeyenlere işaret ediyor.

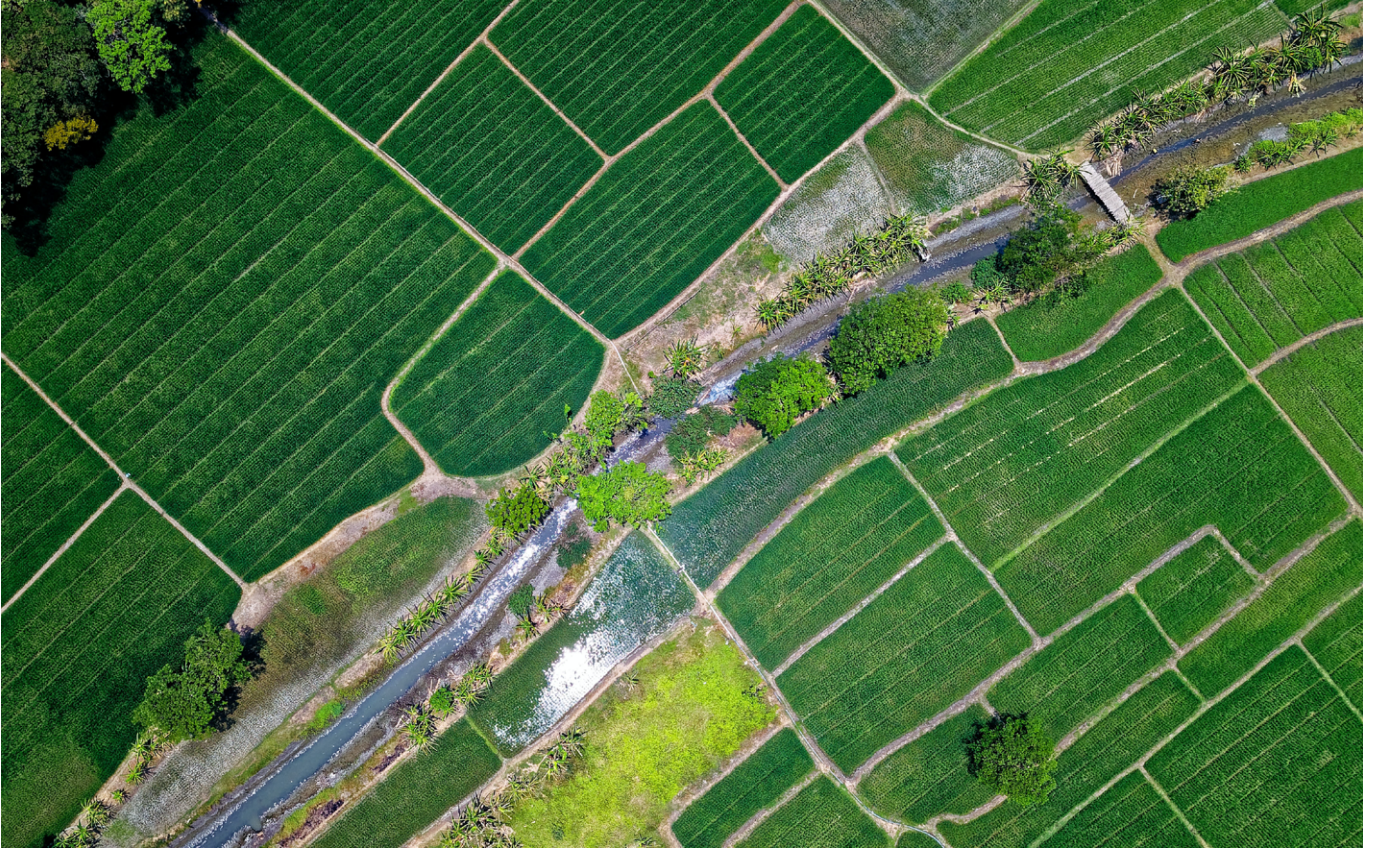
İklim değişikliği konusunda değişen elbette bekleneceği gibi toplumsal farkındalıktaki artış. Nasıl olmasın ki! Bu coğrafya iklim değişikliği ya da iklim krizi, nasıl adlandırırsak adlandıralım, meselenin sonuçlarını en yoğun yaşayan coğrafyalardan birisi. Kuraklıktan erozyona, tarımsal üretimden enerji üretimine olumsuz sonuçlarıyla hemen her gün karşılaşıyor toplum. Toplumda iklim krizi konusunda hem farkındalık yükseliyor hem de endişe yoğunlaşıyor. Bulgularımız iklim değişikliğine

dair toplumun genelinin hâlâ oldukça endişeli olduğunu ve bu değişikliğin gerek insan faaliyetlerinin sonucu olduğu gerek koronavirüsten daha büyük tahribata yol açacağı görüşünün yaygınlaştığını gösteriyor.

Öte yandan ülkenin uzun süredir ruhi ve zihni ambargosunun etkisinde olduğu iktidar yandaşlığı ve karşıtlığına dayanan kutuplaşmanın iklim değişikliğinin sonuçları konusunda da etkisini görüyoruz. Örneğin 2021 yaz aylarında uzun süren orman yangınlarının nedeni olarak bir kesim terör faaliyetlerini (%36), diğer kesim de iktidarın yanan alanları imara açma arzusunu (%27) işaret ediyor.

Ülkenin uzun süredir ruhi ve zihni ambargosunun etkisinde olduğu iktidar yandaşlığı ve karşıtlığına dayanan kutuplaşmanın iklim değişikliğinin sonuçları konusunda da etkisini görüyoruz. Örneğin 2021 yaz aylarında uzun süren orman yangınlarının nedeni olarak bir kesim terör faaliyetlerini (%36), diğer kesim de iktidarın yanan alanları imara açma arzusunu (%27) işaret ediyor.

“Ülke hem kalkınma hem de modernleşmeyi aynı anda isteyen bir ortak ufku inşa edemediği için de giderek bu ayrışma kültürel kimliklere de yerleşen ve birbirini karşılıklı etkileyerek kimlikler arası bir fay hattına dönüşmüş durumda. Nitekim bu araştırmada da bu farklılaşmanın ipuçları görülüyor”

Siyasi kutuplaşmanın toplumun farklı kesimlerinde hakikatle ilişkiyi bozucu etkisi olduğunu biliyoruz. Nitekim parti yandaşlığı, haber kaynağı olarak tercih edilen TV kanalları gibi bazı pozisyonlanmaların meseleleri tanımlamayı da, çözümler konusundaki değerlendirmeleri de etkiliyor. KONDA'nın gerçekleştirdiği bir dizi başka araştırma bu türden pozisyonlanmaların hakikatle ilişkiyi, meselelere soğukkanlı bakışı doğrudan bozucu etkileri olduğunu ortaya koyuyor. Nitekim bu sorun iklim değişikliğine dair meselelerde de gözleniyor.

Toplumun uzun süren siyasi kutuplaşması yanı sıra yine uzun süredir yaşadığı bir başka kırılma da ülkenin temel hedefi konusundaki fay hattından besleniyor. Uzun süredir biliyoruz ki toplumun bir kesimi kalkınmayı, ekonomik büyümeyi ve bu büyümeden bireysel hayatındaki refah yükselişini önemsiyor. Toplumun diğer bir kesimi ise modernleşmeyi, hukuku, laikliği,

hayat kalitesini önceliyor. Siyasi tarihimiz gösteriyor ki ülkedeki siyasi rekabet de bir bakıma bu iki hedefin arasında gelişiyor. Ülke hem kalkınma hem de modernleşmeyi aynı anda isteyen bir ortak ufku inşa edemediği için de giderek bu ayrışma kültürel kimliklere de yerleşen ve birbirini karşılıklı etkileyerek kimlikler arası bir fay hattına dönüşmüş durumda. Sonuçta bu fay hattı yalnızca siyasi tercih ya da hedeflerini belirlemekten öte hayat tarzının, algıların, beklentilerin, kanaatlerin belirleyicisi oldu. Ülkenin temel hedefleri ile sosyolojik ve kültürel kimliklerin siyasi hedefleri ve kimlikler bir arada çalışan ve birbirini de etkileyen dinamiklere, unsurlara, pozisyonlara enerji veriyor.

Nitekim bu araştırmada da bu farklılaşmanın ipuçları görülüyor. Bir yandan toplum ekonomik toparlanma için en çok tarım, ardından gıda, enerji, finans sektörlerine yatırım yapılması gerektiğini düşünüyor. Ama öte yandan sıralamada bunlardan sonra gelen temiz enerji cevabını verenler iklim değişikliğinin insan faaliyetlerinden kaynaklandığını, inşaat ve otomotiv cevabı verenler de iklim değişikliğinin doğal bir süreç olduğunu söylemeye daha eğilimlidir.

İklim değişikliğine karşı harekete geçme talebi artıyor çünkü reel hayatta karşılaşılan tehlike, özellikle Anadolu coğrafyasındaki

somut etkileri, bu talebi yükseltiyor. Araştırmanın bulguları, iklim değişikliğine karşı ne yapılması gerektiğine dair sunulan tüm olası çözümlerin geçen yıla kıyasla beş ila 10 puanla daha yüksek oranlarda söylendiğini gösteriyor. Her zaman en çok tercih edilen yeşil alanları korumanın yanı sıra ulaşımdan kaynaklanan zararların azaltılması, enerji verimliliğinin artması, termik santrallerin kapatılması ve uluslararası anlaşmalara uyulması gibi çözümlerin hepsine daha fazla işaret edilmesi, harekete geçilmesi talebinin artığına işaret ediyor. Seçmenler arasında farklar olsa da taleplerin sıralaması aynı.

Ama net sıfır karbon emisyonu hedefi gibi somut ve teknik hedefler bilinmiyor. Aynı zamanda bu konudaki uluslararası hedefler, politikalar da bilinmiyor. Toplum iklim değişikliği ve olası çözümleri konusunda yüksek oranlarda net bir fikir sahibi olsa da Ekim ayından itibaren Cumhurbaşkanı Erdoğan 2053 yılında sıfır karbon emisyonuna ulaşma hedefi konusunda açıklamaları hakkında bilgi sahibi olanların oranı yalnızca %17. Yine de %36 sıfır karbon emisyonu hedefini desteklediğini belirtiyor.

Net sıfır karbon emisyonu hedefine dair maddeler içeren uluslararası bir anlaşma olan Paris Anlaşması 2015 yılında imzalanmıştı; imzalayan ancak mecliste onaylamayan nadir ülkelerden biri olan Türkiye de yıllar sonra bu yılın Ekim ayında onay aşamasını tamamlamıştı. Toplumun çoğunluğu bu anlaşma konusunda fikir sahibi değil: Anlaşma hakkında bilgisi olduğunu %25, mecliste onaylandığını bildiğini %24 söylüyor. Yine de %52 meclisin bu kararı destekliyor.

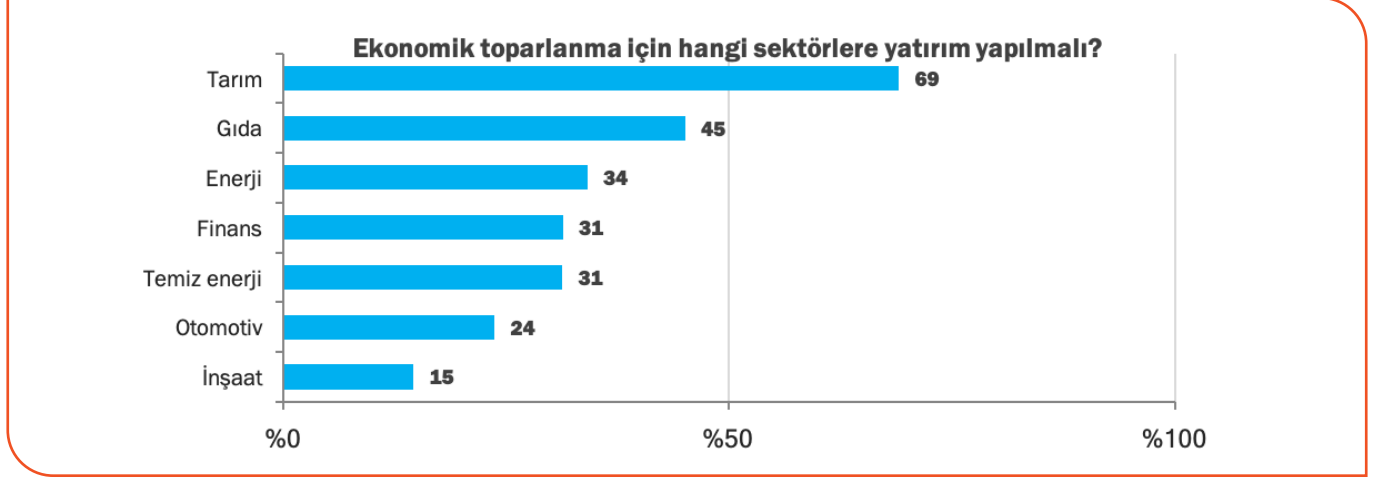
Ama siyasi kutuplaşmanın bir başka somut etkisini Paris Anlaşması’na bakışta da görüyoruz. İklim krizi konusunda bilgisi ve farkındalığı en düşük olan Ak Parti ve MHP seçmenleri meclisin kararını en fazla destekleyenler.

Bu araştırma bir kez daha yaşanan gündelik hayat ve meseleler üzerinden farkındalığın ve endişenin yükseldiğini ama öte yandan da ne yapılacağı konusunda hem bilgi eksikliğinin hem de siyasi pozisyonların ürettiği farklılaşmaların olduğunu teyit ediyor.

Toplum iklim değişikliği ve olası çözümleri konusunda yüksek oranlarda net bir fikir sahibi olsa da Ekim ayından itibaren Cumhurbaşkanı Erdoğan 2053 yılında sıfır karbon emisyonuna ulaşma hedefi konusunda açıklamaları hakkında bilgi sahibi olanların oranı yalnızca %17.

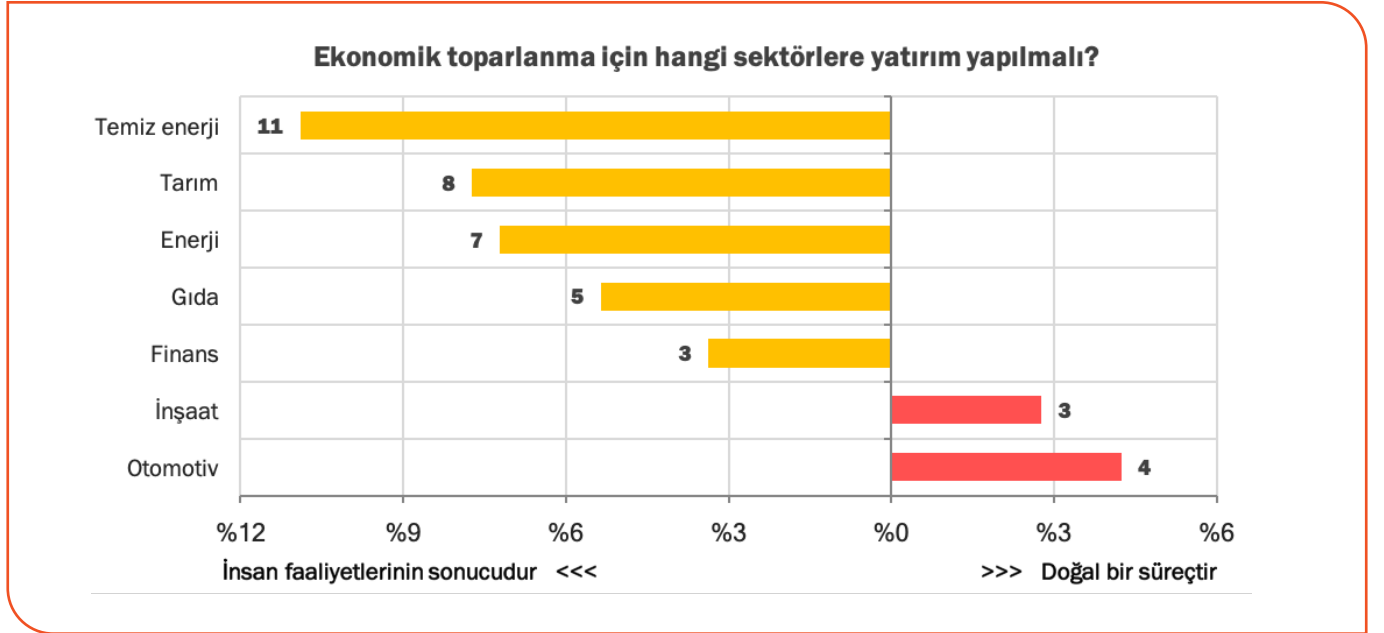

Topluma Göre Ekonomik Toparlanmanın Anahtarı Tarımda

Pandemi ile beraber tüm dünyada ekonomik bir daralma yaşanıyor. İklim krizinin neden olduğu halihazırdaki maliyetlerin ileriki yıllarda daha da büyüyeceği tahmin ediliyor. Ekonomik darboğazdan çıkarken yapılacak yatırımların ise, iklim krizi de göz önüne alınarak, "daha yeşil ve çevre dostu" olması gerektiği tartışılıyor. Buradan yola çıkarak yurttaşlara, ekonomideki toparlanmayı sağ-

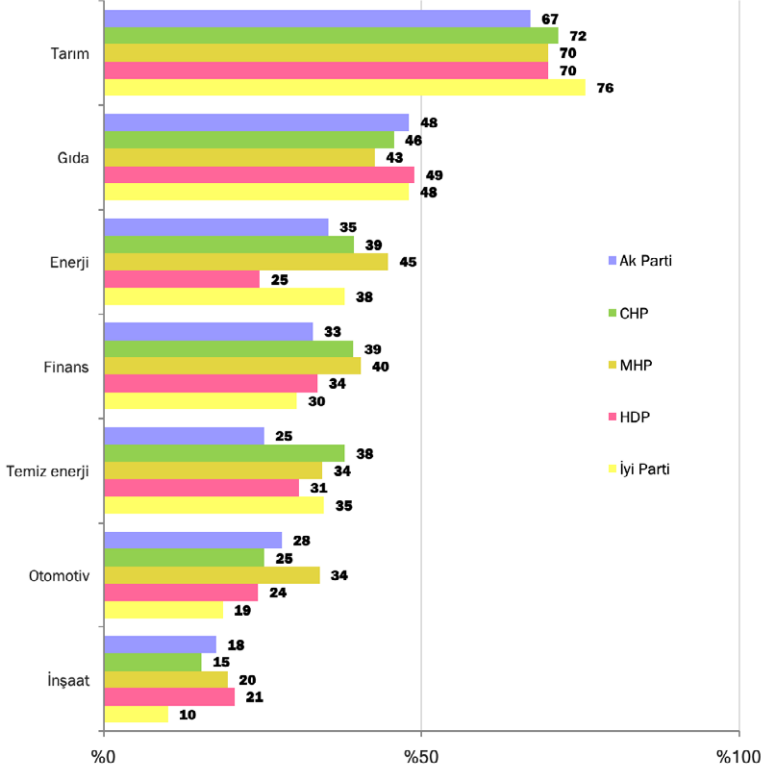
lamak için hangi sektörlere yatırım yapılması gerektiğini sorduk. Yanıtlarda toplumun %69'nun, tarımın ekonomik toparlanmada en büyük payı alması gerektiğini düşündüğünü görüyoruz. İnşaat %15 ile, otomotiv ise %24 ile en düşük oranı alan iki sektör olarak karşımıza çıkıyor.

İklim değişikliğinin doğal bir süreç olduğunu düşünenlerle insan faaliyetleri sonucunda olduğunu düşünenler arasındaki cevap farklılıklarına da bu soru üzerinden baktık. Otomotiv ve inşaat sektörüne yatırım yapılması gerektiğini söyleyenlerin, iklim değişikliğinin doğal bir süreç olduğunu düşünenler arasında daha

fazla olduğunu görüyoruz. İnsan faaliyetlerinin sonucu olduğunu düşünenler ise ekonomik toparlanmanın çözümünü daha çok temiz enerjide görüyorlar. İki küme arasındaki fark, tarım ve enerji konusunda da bir hayli açık.

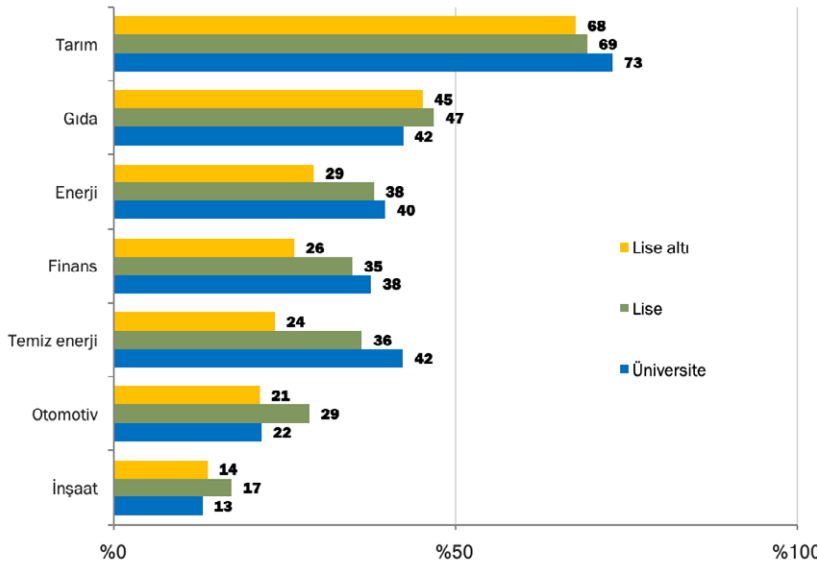
Parti seçmenlerine göre ekonomik toparlanma için hangi sektörlere yatırım yapılmalı?

Parti seçmenlerinin hangi sektörlere yatırım yapılması gerektiğini düşündüklerine göre oluşan farklara baktığımızda İyi Parti seçmenlerinin %76’sı yatırımın tarıma yapılması gerektiğini beyan ediyor. Bu oran Ak Parti seçmenlerinde ise %67.

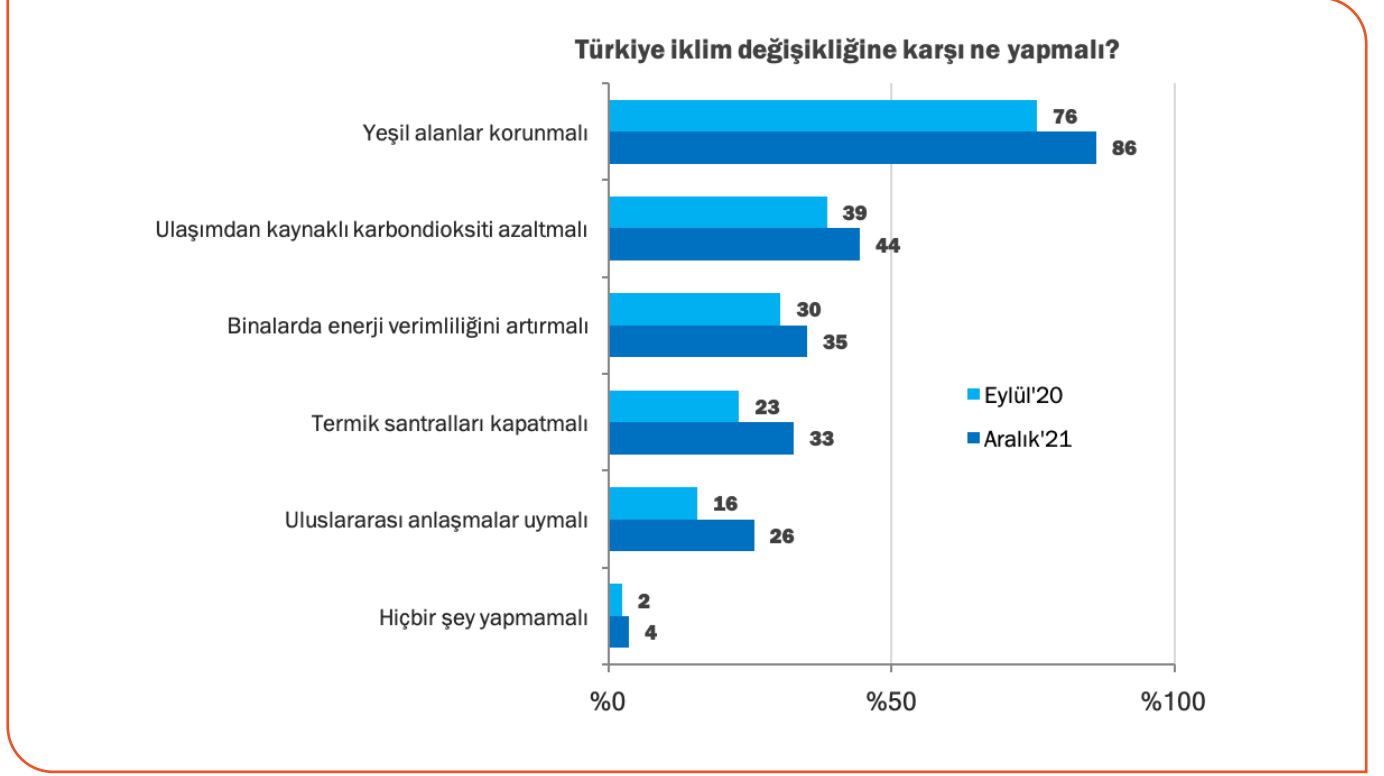
Temiz enerjiye yatırım yapılmasını belirtenlerin partilere göre dağılımına baktığımızda %38 ile CHP seçmenleri ilk sırada. Bunu sırasıyla %35 ile İyi Parti, %34 ile MHP, %31 ile HDP ve %25 ile Ak Parti seçmenleri izliyor.

Eğitim durumuna göre ekonomik toparlanma için hangi sektörlere yatırım yapılmalı?

Eğitim düzeyine göre bir karşılaştırma yapıldığında ise, üniversite mezunları, daha çok tarım, enerji, finans gibi sektörlere yatırım yapılması gerektiğini beyan ediyorlar. Lise mezunları, diğer eğitim gruplarına göre gıda, otomotiv ve inşaat sektörlerinde yatırıma ihtiyaç olduğunu daha çok belirtiyorlar. Lise mezunu olmayanlar ise diğer gruplara göre daha az fikir beyan etmiş görünüyor.

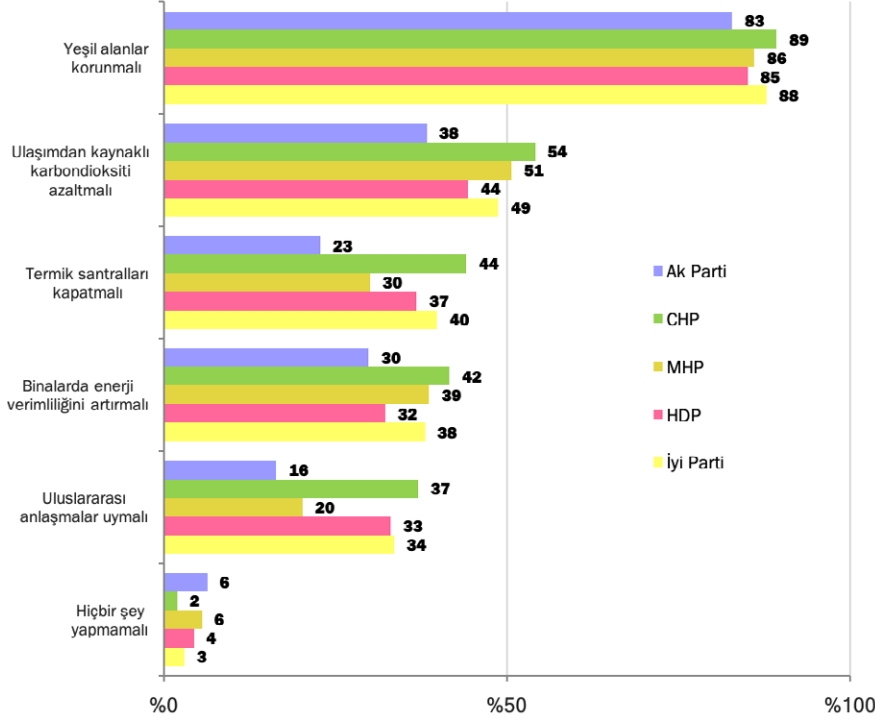
Yeşil Alanları Korumak Öncelik Olmalı

İklim kriziyle mücadele ederken zamanı nasıl kullandığımız büyük önem taşıyor. Kısıtlı bir zamanda doğru yerlere yatırım yaparak ilerlemek kritik. Görüştüğümüz kişilerin %86'sı bu mücadelede yeşil alanların korunmasının öncelikli olduğunu belirtiyor. Ankete katılanların %44'ü ulaşımdan kaynaklanan zararların azaltılması gerektiğini dile getiriyor. Binaların enerji verimliliğinin artmasını söyleyenlerin oranı ise %35. Hiçbir şey yapılmamasını söyleyenler ise sadece %4 oranında.

2020 araştırmasından bu yana görüştüğümüz kişilerin öncelikleri değişmemiş durumda. Yine de görüşme yapılan yurttaşların daha fazla fikir beyan ettiğini, tüm olası çözümleri daha fazla işaret ettiklerini fark ediyoruz. Her bir seçenek daha fazla işaretlenirken oranını en fazla arttıran seçenekler ise "Termik santraller kapatılmalı" ve "Uluslararası anlaşmalara uyulmalı".

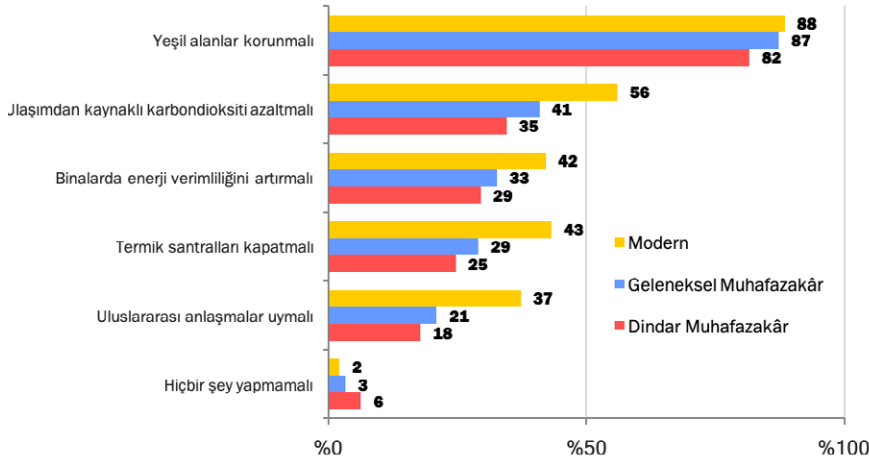
Parti seçmenlerine göre Türkiye iklim değişikliğine karşı ne yapmalı?

“Yeşil alanlar korunmalı” önerisinde bütün partilerin seçmenleri arasında yakın cevap görüyoruz fakat diğer önerilerde cevaplar birbirine çok yakın değil. Özellikle “Termik santralleri kapatmalı” ve “Uluslararası anlaşmalara uymalı” önerilerinde Cumhuriyet İttifakı üyesi olan partilerin seçmenleri diğer partilere göre daha az destekleyici konumda.

Millet İttifakı’nın üyesi olan partilerin seçmenleri iklim değişikliği karşısında benzer cevaplar veriyor. İttifak içerisinde ise CHP seçmenleri önerilere daha destekleyici yaklaşıyor.

Hayat tarzı kümelerine göre Türkiye iklim değişikliğine karşı ne yapmalı?

Kendilerini Modern olarak tanımlayanların diğer bütün hayat tarzı kümelerinden daha yüksek oranda önerileri desteklediklerini görüyoruz. Dindar Muhafazakârların %6’sı iklim kriziyle ilgili hiçbir şey yapmak gerekmediğini savunuyor. Bu oran diğer hayat tarzı kümelerinde çok daha düşük.

Değişen İklim, Artan Gıda Fiyatları ve Hakim Endişeler..

YAZI: Doç. Dr. Sevil Acar, Boğaziçi Üniversitesi

İklim Haber ve KONDA Araştırma tarafından gerçekleştirilen ankette çarpıcı bulgular öne çıkıyor. Seçmenler arasında farklılıklar olsa da iklim değişikliğine karşı harekete geçme talebinin arttığını görmek sevindirici. Buna paralel olarak toplumun yarısından fazlası Paris Anlaşması’nın mecliste onaylanmasından memnun. Fakat şaşırtıcı bir şekilde toplumun çoğunluğu iklim değişikliğini orman yangınlarının başlıca sebebi olarak görmüyor.

Öte yandan ekonomik toparlanma ile ilgili fikirleri sorulduğunda insanların çoğu yatırım gereği bakımından tarımı ve gıdayı en üst sıraya koyuyor. Ardından enerji ve finans geliyor. Sıralamada tarım ve gıdanın en önde gelmesini ülkemizde yüksek enflasyon oranları ile perçinlenen geçim sıkıntısına bağlıyorum. Gıda enflasyonunun yıllık TÜFE artışının üstünde seyrettiğini göz önünde bulundurursak toplumun tarım ve gıda ile ilgili endişelerini, dolayısıyla bu sektörlere daha çok yatırım yapılmasını gerektiğini düşünmelerini normal karşılıyorum.

Dünyanın çoğu yerinde olduğu gibi ülkemizde de kuraklık, sel, sıcak hava olayları veya fırtınalar şeklinde aşırı iklim koşullarına maruz kalma arttı. Artan sıcaklıklar, azalan ve çokça değişkenlik gösteren yağışlar, aşırı hava olayları, arazi bozulması, deniz seviyesinin yükselmesi ve okyanus asitlenmesi şeklinde kendini gösteren iklim değişikliği ve küresel ısınma, tarımı çeşitli şekillerde etkiliyor. İklim değişikliği; biyolojik çeşitlilik kaybı, tatlı su ve sulama sularının azalması, tarım zararlılarının türemesi, kuraklıklar ve daha birçok faktör dahil olmak üzere bir dizi farklı kanal aracılığıyla tarımsal sistemlerin bozulmasına yol açıyor ve bu da tarımsal verimliliği, sonuç olarak da tarım ürünleri ve gıda fiyatlarını etkiliyor. İklim değişikliği nedeniyle su sıkıntısı çekecek ülkeler arasında Türkiye de yer alıyor. Buna bağlı olarak gıda sistemlerinin, tarım arazilerinin, tarımsal üretimin önemli ölçüde risk altında olduğunu görmek zorundayız.

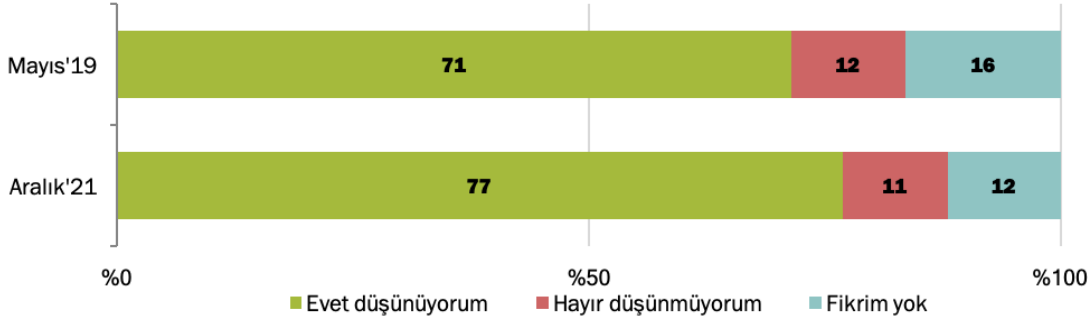
Ülkemiz tarımının bu tür şoklara karşı ne kadar dayanıklı olacağı, sektörün iklim krizine uyum sağlama kapasitesine, şokların ölçeğine, zamanlamasına, sıklığına ve başta kendisine girdi sağlayan sektörler olmak üzere diğer sektörlerle olan bağlantılarına bağlı. İklim değişikliğine uyum sağlayabilen tarım ve gıda sistemlerine doğru yol alınabilirse toplumun geçim derdine de bir miktar çare olunabilir diye düşünüyorum.

“Araştırmada, ekonomik toparlanma ile ilgili fikirleri sorulduğunda insanların çoğu yatırım gereği bakımından tarımı ve gıdayı en üst sıraya koyuyor. Ardından enerji ve finans geliyor. Sıralamada tarım ve gıdanın en önde gelmesini ülkemizde yüksek enflasyon oranları ile perçinlenen geçim sıkıntısına bağlıyorum”

Aşırı Hava Olaylarında İklim Değişikliğinin Parmağı Var

Türkiye’de son yıllarda görünen sel, fırtına, aşırı sıcaklık ve kuraklık gibi düzensiz hava olaylarında iklim değişikliğinin rolü olduğunu düşünüyor musunuz?

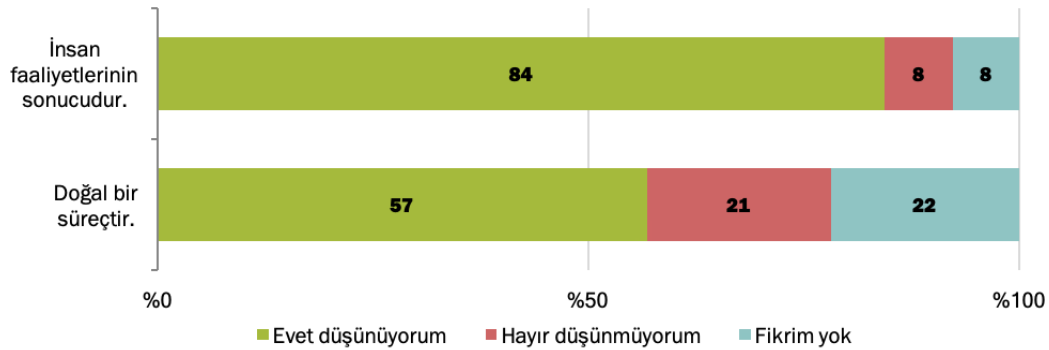

Özellikle 2021 yazında yaşadığımız orman yangınları ve sel felaketleri önemli can ve mal kayıplarına yol açtı. İklim bilimi uzun yıllardır, eğer seragazi emisyonlarını azaltmaz ve sınırlamazsak, çok daha şiddetli ve sık aşırı hava olayı ile karşılaşacağımızı ortaya koyuyor. Biz de gördüğümüz kişilere sel, fırtına, aşırı sıcaklık ve kuraklık gibi olayların yaşanmasında iklim değişikliğinin rolünün olup olmadığına dair görüşlerini tekrar sorduk.

Toplumun %77'si yaşanan olaylarda iklim değişikliğinin rolü olduğunu düşünüyor. Toplumun sadece %11'i, bu felaketlerin iklim değişikliğiyle ilgisinin olmadığını belirtiyor.

2019'daki araştırmamızla bu sonuçlar kıyaslandığında, toplumda iklim değişikliğinden ötürü bu olayların yaşandığına olan inancın arttığı fark ediliyor.

İklim değişikliği sebeplerine göre hava olaylarında iklim değişikliğinin rolü var mı?

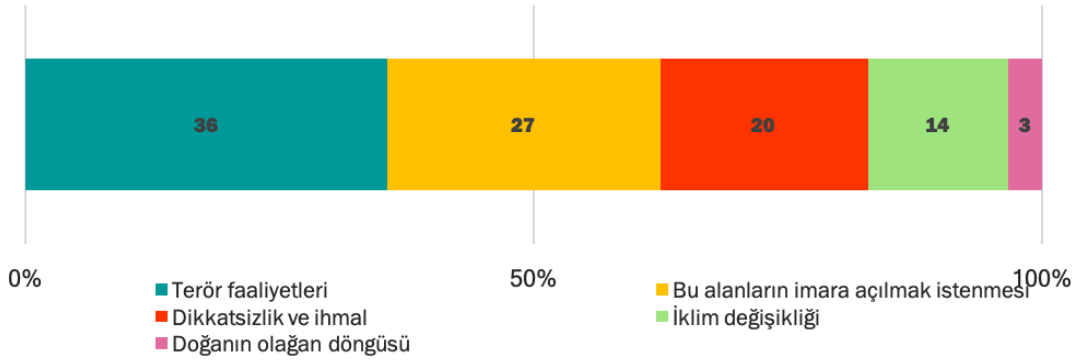
İklim değişikliğinin insan kaynaklı olduğunu düşünenlerin %84'ü, düzensiz hava olaylarının da iklim değişikliğinden ötürü olduğunu savunuyor. İklim değişikliğinin doğal bir süreç olduğunu düşünen-

lerde bu oran %57'de. Tersini düşünenlerde ise %21 ile iklim değişikliğinin doğal bir süreç olduğunu düşünenler önde.

Orman Yangınlarının Nedenleri Konusunda Siyasi Kutuplaşma Çok Etkili

Bu yaz ülkemizde yaşanan orman yangınlarının sebebi sizce nedir?

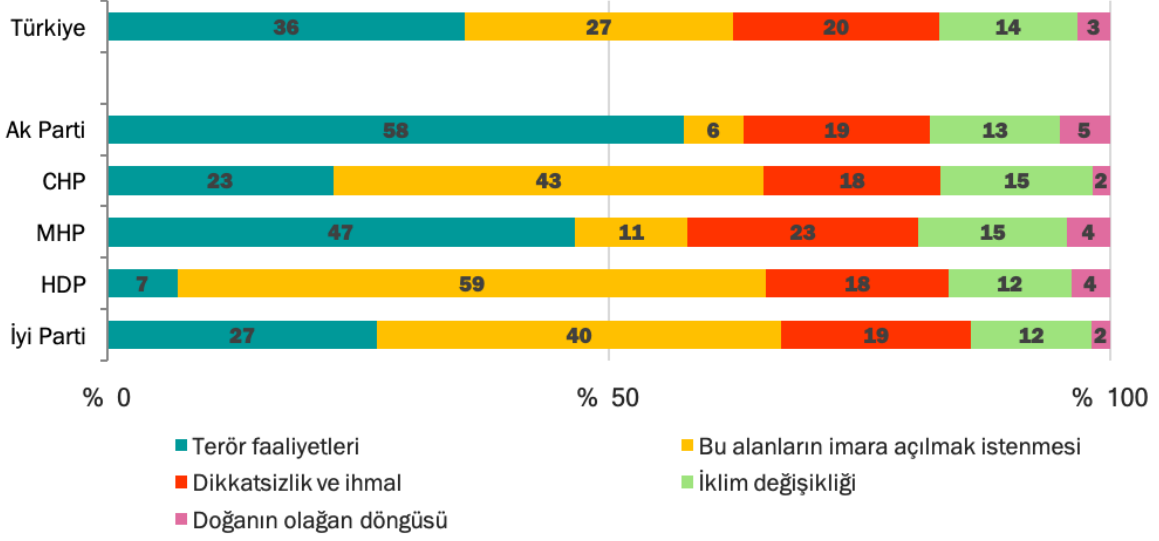

Orman yangını sezonunun başlamasıyla beraber yazın sıklıkla orman yangınlarıyla karşı karşıya kalıyoruz. Bu yaz ise kuraklık ve aşırı sıcakların sonucunda Marmaris, Bodrum, Antalya gibi çam ormanlarının yoğun olduğu bölgelerde yangınların günlerce sürmesi, müdahalelere dair tartışmaların yanı sıra iklim değişikliğinin bu yangınlar üzerindeki etkisine dair tartışmaları da beraberinde getirdi. Bu yangınların sebeplerini sordüğümüzda toplumun sadece %14'ü iklim değişikliği cevabını veriyor. %27'si yangınların

yanan orman alanlarının imara açılması istendiği için çıktığını düşünüyor.

Yangınlara terör faaliyetlerinin sebep olduğunu söyleyenler %36 ile bu soru içerisinde en yüksek orana sahip. Toplumun %20'si ise dikkatsizlik ve ihmalin sebep olduğunu söylüyor. Doğanın olağan döngüsü olarak görenler ise bütün toplumun ancak %3'ünü oluşturuyor.

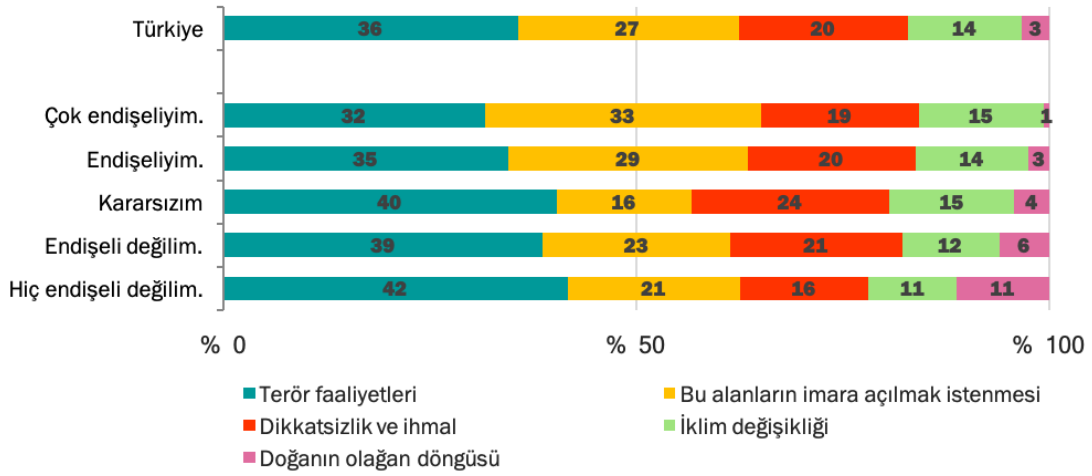
Parti seçmenlerine göre orman yangınlarının sebebi

Parti seçmenlerinin görüşleri orman yangınlarının sebepleri göz önüne alındığında ayrılmış durumda. Ak Parti ve MHP seçmenleri yangınların en güçlü sebebinin terör faaliyetleri olduğunu belirtiyor. HDP diğer partilerin yanında, orman yangınlarının sebebini teröre en az dayandıran seçmenlere sahip.

CHP’li ve İyi Partili seçmenlere göre yanan alanlar en çok imara açılmak istendiği için yakılıyor. Dikkatsizliğin ve iklim değişikliğinin yangınlara sebep olduğunu söyleyenler bütün partilerde yaklaşık oranlara sahip. Yangınların doğal döngü içerisinde gerçekleştiğini söyleyenler ise diğer partilere göre Ak Parti seçmenleri arasında daha yoğun olarak gözleniyor.

Endişe durumuna göre orman yangınlarının sebebi

İklim değişikliği konusuna endişe duyanlar arasında orman alanlarının imara açılacağı düşüncesinin daha yaygın olduğunu görebiliyoruz. Endişeler azaldıkça yangınların terör faaliyetleri sonucu çıktığına dair inanç da artıyor. İklim konusunda endişesi bulunan-

lar, yangınların doğanın olağan döngüsü olduğuna neredeyse hiç inanmıyorlar. “Hiç endişeli değilim” diyenler arasında ise %11 oranında yangınların doğanın döngüsünden dolayı çıktığı fikrine sahip olan bulunuyor.

Dünyada Kutuplar Erirken Türkiye’de Kutuplaşma Artıyor

YAZI: Prof. Dr. Doğanay Tolunay, İstanbul Üniversitesi-
Cerrahpaşa, Orman Fakültesi

Aralık 2021’de İklim Haber ve KONDA Araştırma işbirliğinde yürütülen iklim değişikliği anket araştırmasının dördüncüsü gerçekleştirildi. Önceki yıllardaki anketlere benzer şekilde çok ilginç sonuçlar var. Öncelikle iklim değişikliğinden endişe duyanların oranı önceki yıllarda %75’lere kadar çıkmışken son ankette %66’ya gerilemiş. Bu durum araştırmanın yapıldığı Aralık 2021’de aşırı hava olaylarının çok fazla görülmemesi nedeniyle olabilir. Anketin orman yangınlarının ve sellerin olduğu yaz aylarında yapılması durumunda bu oranın çok daha yüksek çıkacağını söylemek mümkün. Ancak en ilginç sonuç, iklim değişikliği algısının iktidar ve muhalefet cephesine göre farklılaşması. Örneğin Cumhuriyet İttifakı’nı oluşturan Ak Parti ve MHP’de iklim değişikliğinden endişe duyanların oranı %60 ve altına düşerken, diğer partilerin seçmenleri arasında %70’in üzerine çıkıyor. Ama en ilginç ve çarpıcı sonuç 2021 yaz aylarında yaşanan orman yangınlarının çıkış nedenine dair soruya verilen cevaplar. Katılımcıların %36’sı orman

yangınlarının terör örgütlerince ve %27’si ormanları imara açmak için çıkarıldığını düşünüyor. Dikkatsizlik ve ihmal sonucu çıktığını düşünenlerin oranı %20 ve orman yangınlarının iklim değişikliği nedeniyle olduğunu düşünenler ise %14 kadar.

Bu soruya verilen cevaplarda da siyasi tercihler ön plana çıktığı açık. İktidar cephesinde ağırlıklı olarak orman yangınlarının terör örgütlerince çıkarıldığı düşünülürken, muhalefet cephesinde ormanların imar için yakıldığı görüşü hâkim. İklim değişikliğinden endişe duyanlar dahi öncelikli olarak orman yangınlarının terör örgütlerince çıkarıldığına inanıyor. Bu cevapların ilginç olmasının nedenlerinden biri bugüne kadar yanan orman alanlarının imara açıldığı tek bir örnek olması. Hatta Orman Genel Müdürlüğü (OGM) 2021 yangınlarından sonra orman alanlarından madencilik, turizm ya da benzer amaçlı olarak verilen izinleri iptal ettiğini açıkladı. Kamuoyu tarafından pek fazla bilinmese de orman

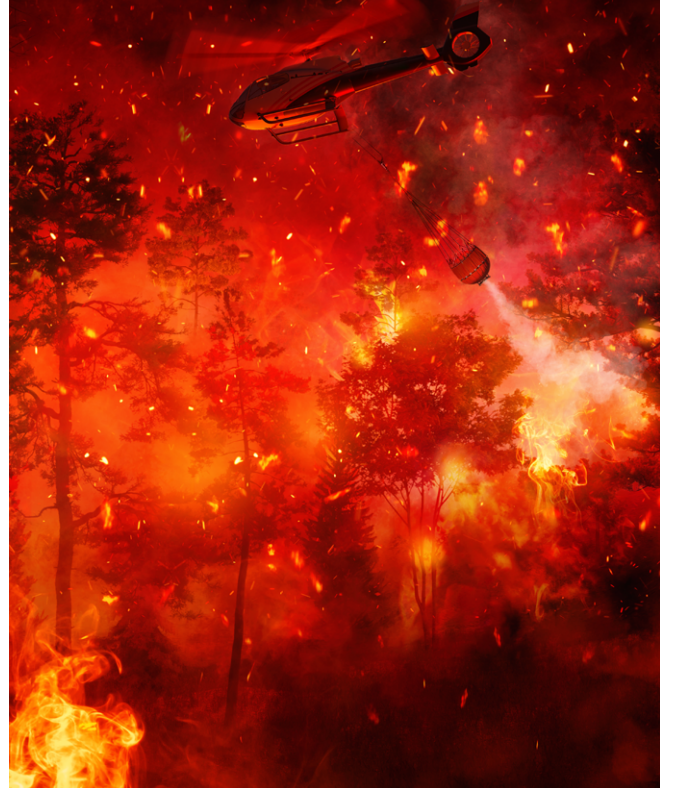
Fotoğraf: Pexels-Francesco Ungaro

“İktidar cephesinde ağırlıklı olarak orman yangınlarının terör örgütlerince çıkarıldığı düşünülürken, muhalefet cephesinde ormanların imar için yakıldığı görüşü hâkim. İklim değişikliğinden endişe duyanlar dahi öncelikli olarak orman yangınlarının terör örgütlerince çıkarıldığına inanıyor”

alanlarında turistik tesis, maden ocağı, enerji santrali, kampüs, hastane ve hatta cezaevi inşa etmek için yakılmasına gerek yok. Nitekim 2004-2020 yılları arasında yanan orman alanı miktarı toplam 156 bin ha’ken ormanları yakmadan verilen izinlerin toplam alanı 496 bin ha olarak gerçekleşti. Turistik tesis olarak ise yine aynı dönemde 142 tesise izin verildi ve bunların toplam alanı 1.591 ha’dı. Yanan orman alanlarını imara açılmadığını Tarım ve Orman Bakanlığı, OGM ve akademisyenler açıklasa da anket sonuçları bu algının değişmediğini gösteriyor. Bu durum kamu kurumlarına karşı güvensizliği ve Bodrum’da yanan orman alanına inşa edilen otel örneğinde olduğu gibi tek bir istisnanın bile çok önemli olduğunu gösteriyor.

Yangınlarla Mücadelede En Etken Yol Çıkan Yangın Sayısını Azaltmak

Söz konusu sonucun ilginç olmasının diğer bir nedeni ise OGM’nin verilerine göre 2013-2020 yılları arasında çıkan toplam 22 bin yangından sadece 47’sinin (% 0,2’si) çıkış nedeninin terör olması. Yıllık çıkan ortalama 2.730 orman yangından sadece 6’sının terör örgütlerince çıkarıldığı resmi verilerde yer almasına rağmen toplumda yangınların terör faaliyetleri ile çıktığına inanılıyor. 2021 yaz aylarındaki orman yangınlarının üzerinden altı ay geçti ve halen henüz resmi kurumlarca yangın çıkış nedenleri kamuoyuyla paylaşılmadı. Yangınların başladığı tarihlerde bazı terör örgütlerinin yangınları üstlenmesi, yangınların kasıtlı çıkarıldığına dair sosyal medya paylaşımları, bazı basın kuruluşlarının ve Orman Mühendisleri Odası temsilcilerinin yangınların terör faaliyeti olduğu yönündeki açıklamaları bu algının oluşmasında oldukça etkili oldu. Ancak özellikle İçişleri ya da Adalet Bakanlığı gibi orman yangınlarını soruşturmakla yükümlü bakanlıklardan bu konuda hiçbir açıklama yapılmamış olması da ormanların terör örgütlerince yakıldığı düşüncesinin yayılmasında etkin oldu denilebilir. Bilerek ya da bilmeyerek suskun kalınması aslında gelecekte iklim değişikliğine bağlı olarak sayısının, şiddetinin ve etki alanının artacağı orman yangınlarının önlenmesinin önünde bir engel oluşturuyor çünkü orman yangınlarıyla mücadelede en etkin yol uçak ya da helikopter sayısı değil, yangın çıkış nedenlerinin doğru bir şekilde analiz edilerek çıkan yangın sayısının azaltılması.

Benzer şekilde muhalefet partisi temsilcileri tarafından da sıkça söylenen yanan ormanların imara açılacağı söylemi de orman yangınlarıyla mücadeleye ve yanan alanların yeniden ormanlaştırılması çalışmalarına zarar veriyor çünkü kamuoyu bu endişeyle yanan alanların süratle ağaçlandırılması için baskı oluşturuyor. Bu baskı sonucunda sadece yanan alanlardaki ağaçların kesilmesi, yanan alanlarda toprağın sadece tırmıklanması gibi basit önlemlerle fidanların alana gelmesi sağlanacakken çoğu yanan alana uygun olmayan fidanlarla ağaçlandırmalar yapılıyor.

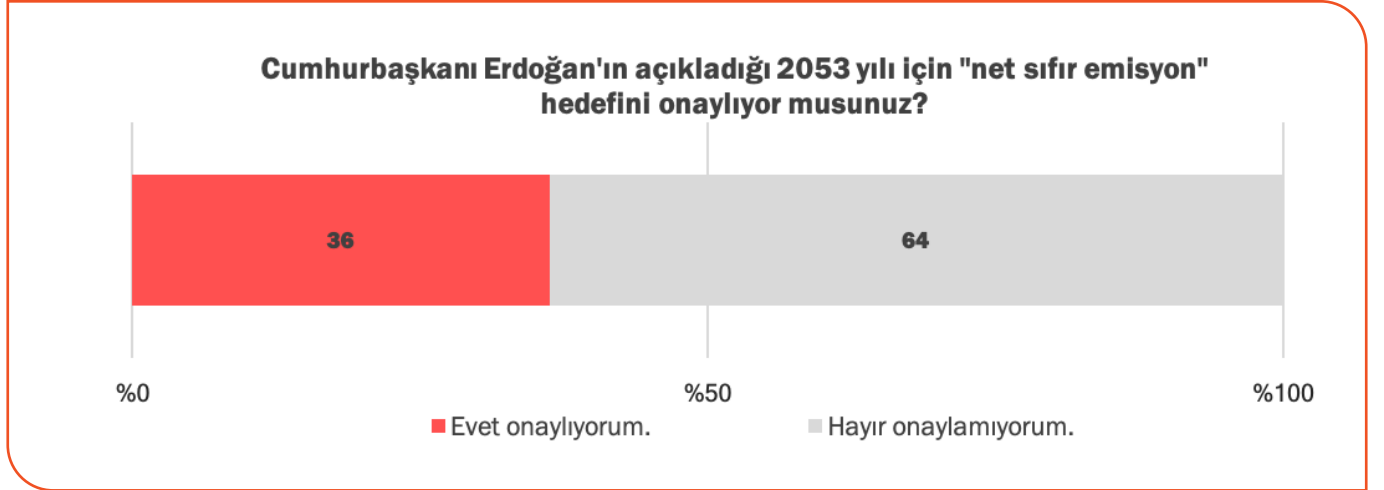
Ankette Paris Anlaşması ve net sıfır karbon emisyonu ile ilgili sorulara verilen cevaplar da oldukça ilginç. Öncelikle kamuoyunun bu konulardaki farkındalığı ve bilgisinin oldukça düşük olduğu söylenebilir. Paris Anlaşması’nın TBMM’de onaylanmasını iktidar cephesi seçmenin desteklemesi, muhalefet cephesi seçmenin ise desteklememesi ülkemizdeki yerel siyasetin küresel risklerin bile önüne geçtiği şeklinde okumak mümkün. Yine de bugünlerde İklim Şurası ve İklim Kanunu hazırlığı yapan, 2053 net sıfır karbon emisyonu için yol haritası oluşturmaya çalışan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının iklim değişikliği ile mücadele için atması gereken en önemli adım toplumdaki farkındalığı artırmak olduğu söylenebilir. Siyasilerin de iklim değişikliğiyle, orman yangınlarıyla samimi olarak mücadele etmek istiyorlarsa söylemlerine dikkat etmeleri, siyasi kaygılarla hareket etmemeleri gerekiyor.

Türkiye Toplumunu Net Sıfır Emisyon Hedefinden Habersiz

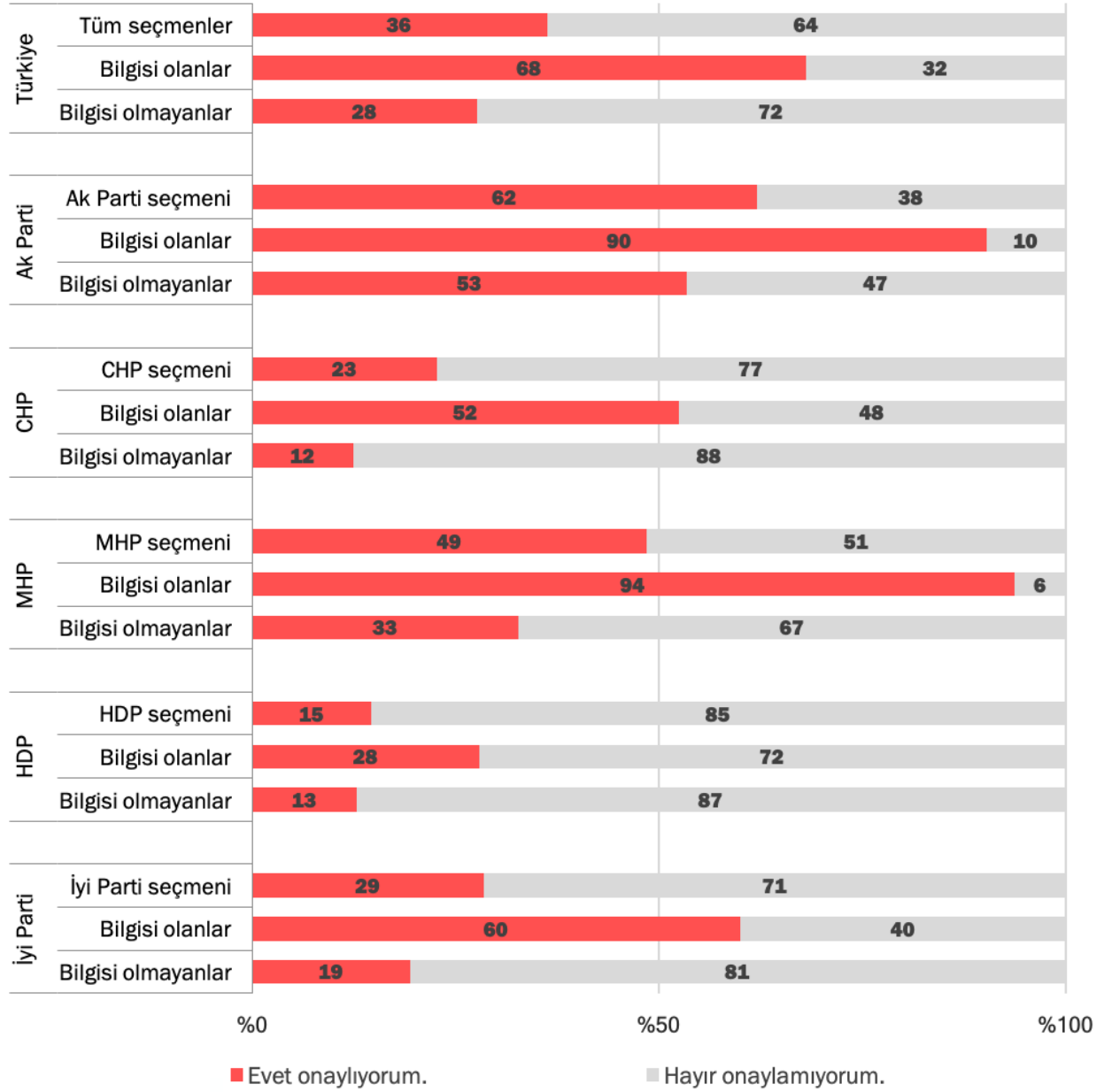
Türkiye Paris Anlaşması'nı Ekim ayında onaylar onaylamaz 2053 net sıfır karbon emisyon hedefini de duyurdu. Ancak görüşülen ki-

şilerin %83'ü net sıfır karbon hedefi açıklamasına dair bilgi sahibi olmadığını söylüyor.

Sıfır karbon emisyonu hedefini onaylayanların oranı, bilgisi olanlardan daha fazla. Bu duruma rağmen hedefi onaylayanların oranı toplumun ancak üçte birini oluşturuyor.

"Net sıfır emisyon" hedefi hakkında bilgisi olanlar onaylıyor mu?

Sıfır karbon emisyonu hedefi konusunda bilgi sahibi olmak üzerinden, parti seçmenlerinin onay durumuna bakınca bütün partilerde bilgisi olan grupların bu hedefi daha fazla onayladıklarını görebiliyoruz. Parti bazında bakarsak Cumhuriyet İttifakı üyesi partilerin seçmenleri %50'nin üzerinde onaylıyor. Millet İttifakı'nda ise sadece bu hedefi bilen seçmenlerin onay oranları %50'nin üzerinde. En

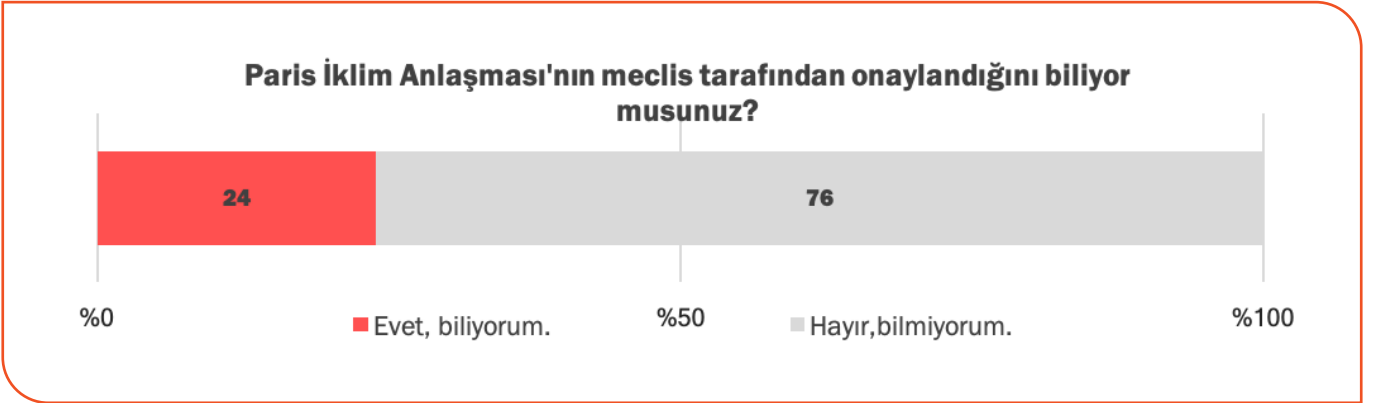
fazla onaylayanlar %94 ile net sıfır karbon emisyonu hedefi konusunda bilgisi olan MHP seçmenlerinde iken, en düşük onay oranı bilgisi olmayan CHP seçmenlerinde görülüyor. Verilen yanıtların ve bu konudaki tutumun neredeyse tamamen, destekledikleri siyasi partiye göre şekillendiğini söylemek mümkün.

Toplumun Sadece Dörtte Birinin Paris Anlaşması'yla İlgili Bilgisi Var

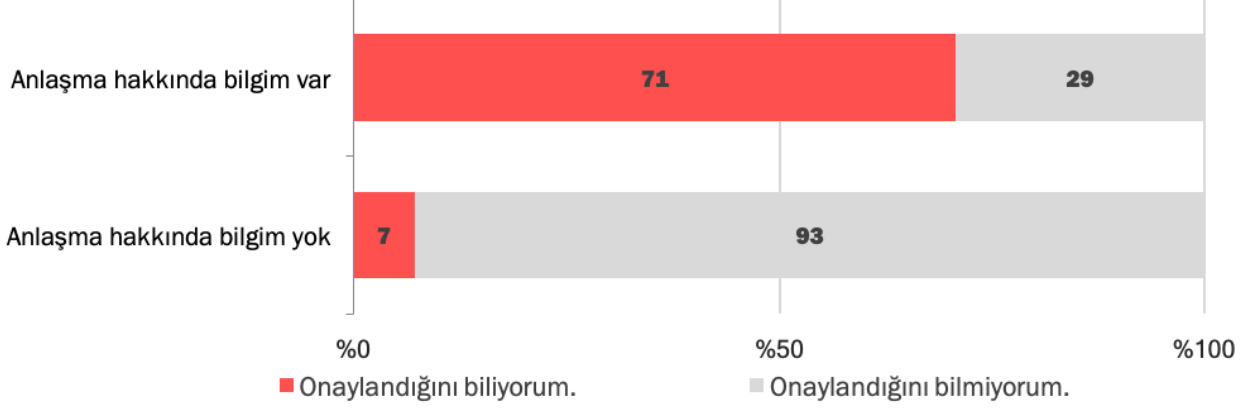
Türkiye, geçtiğimiz Eylül ayındaki BM Genel Kurulu'nda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Paris Anlaşması'nın onaylanacağını duyurmasının ardından anlaşmayı meclise getirdi ve onayladı. Ancak

görüşülen kişilerin sadece %25'i bu anlaşmaya dair bilgi sahibi olduğunu söylüyor.

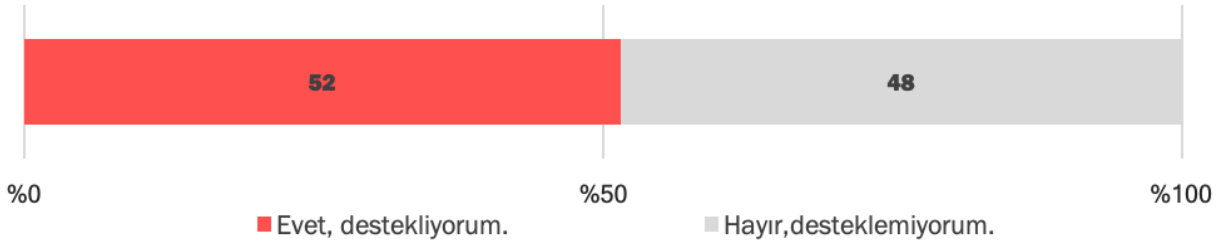
Anlaşmayı bilenlerin oranıyla meclisin bu anlaşmayı onayladığını bilenlerin oranı ise neredeyse aynı. Halkın %76'sı, Paris Anlaşması'nın meclis tarafından onaylandığını bilmiyor.

Paris İklim Anlaşması hakkında bilgisi olanlar kararın mecliste onaylandığını biliyor mu?

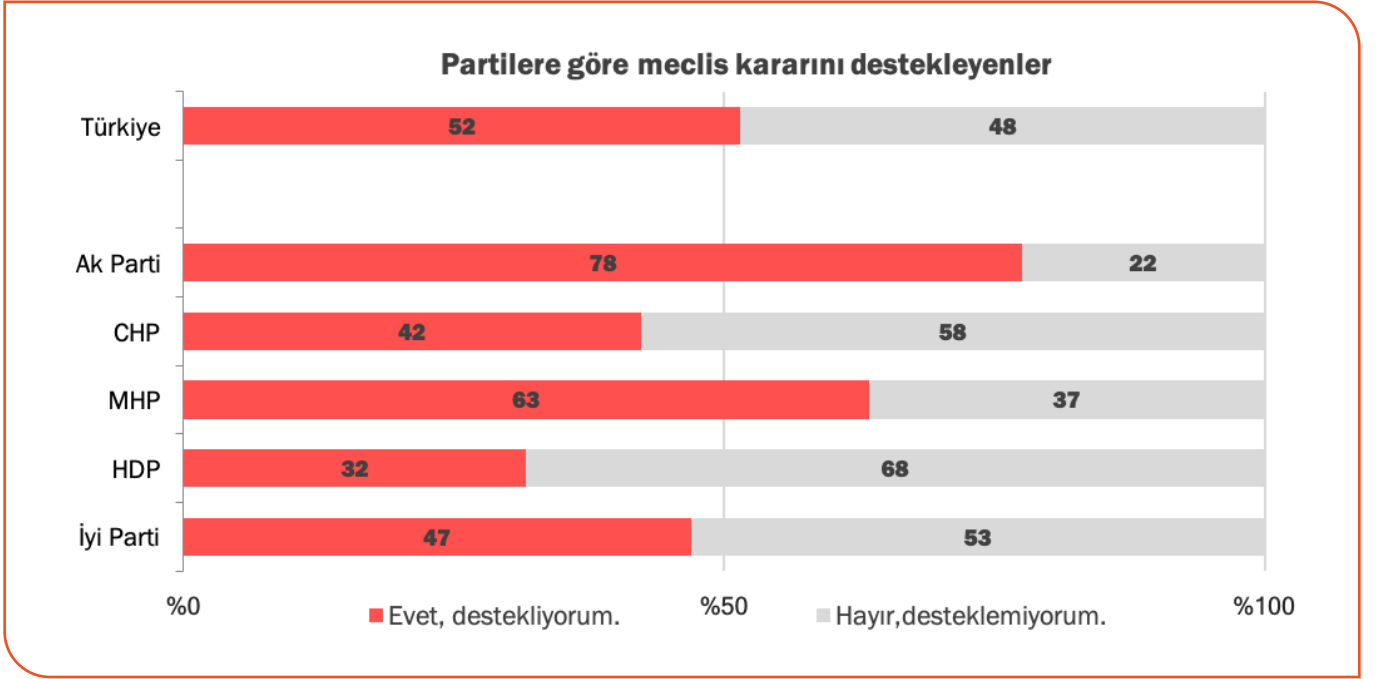

Anlaşma hakkında bilgi sahibi olanların içerisinde mecliste kabul edildiğini bilenlerin oranı %71. Bilgi sahibi olmayanların %93’ü anlaşmanın mecliste onaylandığını bilmiyor.

Meclisin kararını destekliyor musunuz?

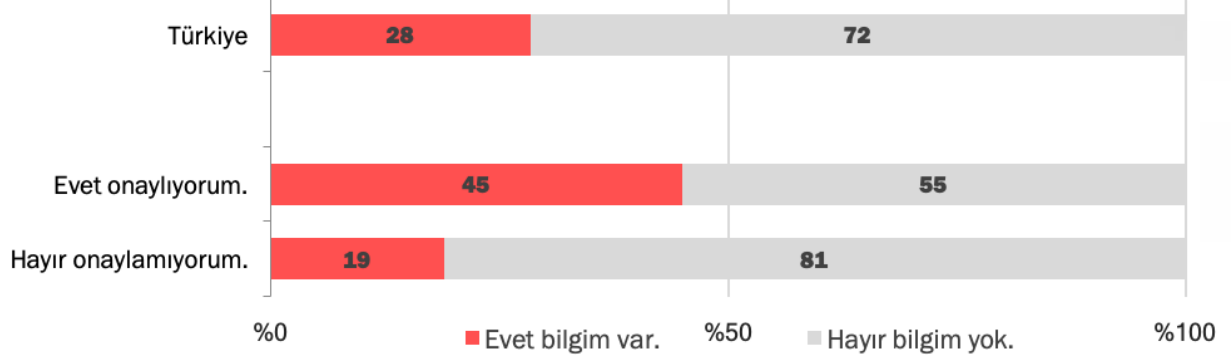
Meclisin bu kararını destekleyenler toplumun %52’sini oluşturuyor.

Kanun mecliste bütün partilerin onayıyla geçti fakat muhalefet partilerinin seçmenlerinin bu kararı desteklemediklerini görüyoruz. Ak Parti seçmenlerinin %78'i bu kararı destekliyor. Diğer partilerde destekleyenlerin oranı sırasıyla MHP'de %63, İyi Parti'de

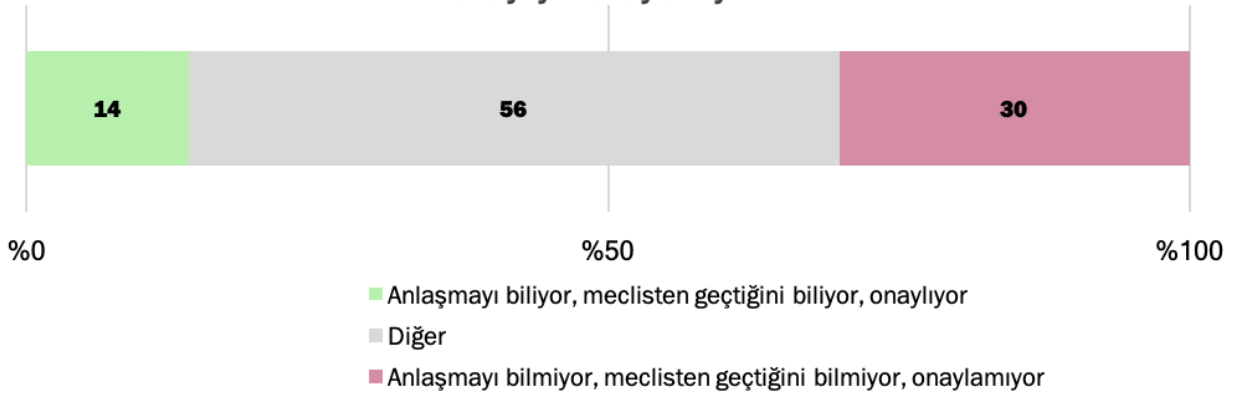
%47, CHP'de %42 ve HDP'de %32. Sonuçlar, muhalif partilerin bu konuda kendi seçmenlerini yeterince bilgilendirmediklerini gösteriyor.

Cumhurbaşkanı'nın 2053 yılı hedeflerini onaylayanların Paris İklim Anlaşması hakkında bilgisi var mı?

Türkiye'nin 2053 sıfır karbon emisyonu hedefini onaylayanların Paris Anlaşması hakkında daha fazla bilgisi olduğunu görüyoruz.

Onaylıyor-Onaylamıyor

Halkın %14'ü Paris Anlaşması'na hakim, anlaşmanın mecliste onaylandığını biliyor ve meclisin kararını onaylıyor. %30'u ise anlaşma hakkında fikir sahibi değil, meclis kararını bilmemesine

rağmen kararı onaylamıyor. Bu tutum da, yine iktidar partilerine muhalif yurttaşların büyük oranda tepkisel bir tavırla davrandığını ortaya koyuyor.

Siyasi Kutuplaşma İklim Krizi Algısında da Hasara Neden Oluyor

YAZI: Barış Doğru, İklimhaber.org ve EKOIQ Yayın Yönetmeni

Türkiye’de İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları Algısı 2021 Araştırması, geçtiğimiz senelerdeki araştırmalarla benzeyen sonuçlarla birlikte, yepyeni sonuçlar da ortaya koymuş gibi. Önce geçmiş yıllardaki sonuçlarla uyumlu ve benzer sonuçların üzerinden geçelim. Türkiye toplumunun, tahmin edilenin yine çok üzerinde bir iklim krizi farkındalığına sahip olduğu ortaya çıktı. Toplumda, “İklim Krizinin insan faaliyetlerinin sonucu olduğunu” düşünenlerin oranı, geçtiğimiz yıla göre yaklaşık %4 artarak %75’e ulaşmış durumda.

“İklim değişikliği konusunda endişeli misiniz? Ne kadar endişelisiniz?” sorusuna, ankete katılanların %42’si “Endişeliyim” cevabını verirken, “Endişeliyim” diyenlerin oranı ise %42 oldu. “Endişeliyim” ve “Çok Endişeliyim” diyenlerin toplamı %66’yı buluyor; “Endişeli değilim” veya “Hiç endişeli değilim” diyenler ise %18’de kalıyor. İklim krizinin varlığını inkar edenler ise sadece %7. Bu oranlar, herhangi bir gelişmiş Batı toplumunda bile zor yakalanacak rakamlar. Dolayısıyla hem bu yılki hem de daha önceki üç araştırmamızın sonuçlarının, Türkiye’de iklim krizinin varlığından şüphe etmeyen ve oldukça endişeli bir yurttaşlar topluluğunun yaşadığını ortaya koyduğunu rahatça söyleyebiliriz.

Ancak bu yılki araştırmanın kaygı verici ve şaşırtıcı sonuçları da var. Bu, toplumun siyasi kutuplaşmasının ilk kez bu kadar görünür

Fotoğraf: Pexels-Markus Spiske

olması ve iklim krizi konusuna da yansımaları. Geçtiğimiz yıllardaki araştırmalar konusundaki yorumlarımızda sık sık, siyasi görüşlerin, parti taraftarlıklarının ve kimliklerin iklim krizi farkındalığı ve bu konudaki endişeler konusunda önemli bir fark oluşturmadığını dile getirmiştik. Bu yılki araştırma, iktidar ve muhalif seçmen kümelerinin iklim krizi konusunda da yavaş yavaş ayrıştığını ortaya koydu.

Paris İklim Anlaşması, Anlaşma'nın TBMM onayından geçirilmesi ve Türkiye'nin 2053 tarihinde net sıfır emisyon taahhüdü vermesi konusunda Türkiye toplumunun bilgi ve farkındalığını ölçmeye yönelik sorularımız, bu ayrışmayı daha da görünür kıldı. Paris İklim Anlaşması ve emisyonların sonlandırılması gibi belirli bir ilgi ve bilinç düzeyi gerektiren konularda toplumun genel bilgi seviyesinin düşük olması oldukça normal olarak kabul edilebilir. Görüşülen kişilerin %83'ü net sıfır karbon hedefi açıklamasına dair bilgi sahibi olmadığını söylüyor. Halkın %76'sı, Paris Anlaşması'nın meclis tarafından onaylandığını bilmiyor ve görüşülen kişilerin sadece %25'i Paris İklim Anlaşması'na dair bilgi sahibi olduğunu söylüyor.

Ancak bilgi azlığına karşın, toplumdaki siyasi kutuplaşmaya bağlı olarak, Paris İklim Anlaşması'nın meclis onayından geçirilmesini

“İklim krizinin etkileri giderek güçlenirken, mücadele konusunda toplumsal birliktelik azalıyor. Ve önümüzdeki dönemde, iklim krizinin aynı zamanda bir yoksulluk, eşitsizlik ve kalkınma sorunu olduğunu; kimsenin bu sorundan tek başına çıkamayacağını gösteren yeni kamusal politikaların daha güçlü savunulmasına yönelik ihtiyaç büyüyor”

muhalif parti seçmenleri büyük oranda doğru bulmuyor. İktidar partisi seçmenleri ise, konu hakkında bilgi sahibi olmasalar bile, TMBB onayından geçtiği için bunun doğru bir adım olduğunu söylüyor. Bu noktada Paris İklim Anlaşması'nın TBMM'deki tüm partilerin oybirliğiyle geçtiğini hatırlatmakta fayda var.

Benzer bir durum, geçtiğimiz yaz, Türkiye'nin güneyini yakıp yıkan orman yangınları konusunda da geçerli. Yangınların iklim kriziyle bağlantılı olduğunu söyleyenlerin oranı sadece %14. Bu konuda hiçbir somut ve resmi bilgi olmamasına karşın, çoğunluğu iktidar partisi seçmeni olmak üzere, yurttaşların %36'sı, yangınlara terör faaliyetlerinin sebep olduğunu düşünüyor. Muhalif seçmenlerin çoğu ise (%27) yangınların yanan orman alanlarının imara açılması istendiği için çıktığını düşünüyor.

Tüm bu rakamlar, iklim krizinin Türkiye toplumunda, bilimsel bir yaklaşımla değil, büyük oranda siyasi gözlüklerle algılanmaya başladığını gösteriyor ki, bu durum, iklim krizine karşı mücadelede önümüzdeki dönemde önemli bir sorunun habercisi. Ekonomik krizin pençesinde zorluklar içinde yaşayan Türkiye toplumunun, el ve gönül birliği ettiği, edebileceği nadir konulardan biri olan iklim krizinin de, yaşanan kutuplaşmadan etkilendiği ortada. Özellikle muhalif siyasi parti ve grupların bu konuda yeterince etkili ve çalışkan olmadıkları da...

Sonuç olarak, iklim krizinin etkileri giderek güçlenirken, mücadele konusunda toplumsal birliktelik azalıyor. Toplumun genel endişe katsayısıyla birlikte iklim krizi konusundaki endişe oranının da yükselmesi ise, bu eğilim sürerse, sonuç üretici bir etki yaratacağına pek benzemiyor. Önümüzdeki dönemde, konunun aynı zamanda bir yoksulluk, eşitsizlik ve kalkınma sorunu olduğunu; kimsenin bu sorundan tek başına çıkamayacağını gösteren yeni kamusal politikaların daha güçlü savunulmasına yönelik ihtiyaç büyüyor. Bugünü ve yarını birlikte gözetken, iklim krizine dirençli bir sürdürülebilir ekonomi anlayışı, artık lüks değil bir zorunluluk haline geliyor. Özellikle muhalefete duyurulur.